

**Analiza normi i
praksi napredovanja
u zvanje na
univerzitetima**

Boban Stojanović, MA

Analiza normi i praksi napredovanja u zvanje na univerzitetima

FOND ZA OTVORENO DRUŠTVO - SRBIJA
FUND FOR AN OPEN SOCIETY - SERBIA

Ova publikacija izražava isključivo stav autora

Beograd, 2020.

SADRŽAJ

1. Uvod	9
2. Analiza pravnih propisa	13
3. Pregled i analiza izbora u zvanje	23
4. Razgovori sa predstavnicima fakulteta – stavovi nastavnika o procedurama i praksi napredovanja u zvanja	26
4.1. Normativni okvir izbora u zvanja	27
4.2. Prakse izbora u zvanja	30
4.3. Kriterijumi za izbor u zvanja i napredovanje i perspektiva naučno-istraživačkog rada	34
5. Zaključci i otvorena pitanja	39
Prilog 1. Minimalni uslovi za izbor u nastavnička zvanja	44
Prilog 2. Pregled izbora u zvanja prema fakultetima	63

Kakvi su uslovi za napredovanje univerzitetskih nastavnika? Analiza normi i praksi napredovanja u viša zvanja na univerzitetima

Mreža akademske solidarnosti i angažovanosti predstavlja istraživanje čiji je cilj da nas uputi u norme, prakse i manjkavosti napredovanja u viša zvanja na univerzitetima u Republici Srbiji.

Normativni okvir

Analizom pravnih propisa napredovanja u viša zvanja, utvrđeno je da je sam proces načelno definisan kroz Zakon o visokom obrazovanju, a detaljno razvijen kroz Minimalne uslove za izbor u zvanja nastavnika na univerzitetu, koji propisuje Nacionalni savet za visoko obrazovanje, kao i pravilnike na nivou svakog univerziteta, te pravilnike fakulteta. Visokoškolska ustanova je dužna da konkurs za izbor u zvanje raspiše najkasnije šest meseci pre isteka vremena na koje je nastavnik/nastavnica biran(a) i da ga okonča u roku od devet meseci od dana raspisivanja konkursa.

Prilikom izbora u zvanja nastavnika/nastavnice ocenjuju se rezultati obrazovnog, naučnog, istraživačkog odnosno umetničkog rada, pedagoški rad, kao i doprinos razvoju nastave. Izbor se zasniva na **obaveznim elementima** (nastavni rad, naučno-istraživački rad) i **izbornim elementima** (stručno-profesionalni doprinos, doprinos akademskoj i široj zajednici, saradnja sa drugim visokoškolskim, naučno-istraživačkim institucijama u zemlji inostranstvu). Izborni elementi se razlikuju u zavisnosti od grana nauka i prilagođeni su strukturi nauke, načinu funkcionisanja, naučnim istraživanjima i uopšte radu u različitim oblastima. Kandidat(kinja) za izbor u zvanje mora da ispuni najmanje dva od tri izborna elementa, koji moraju biti navedeni i obrazloženi u referatu komisije o prijavljenim kandidatima/kandidatkinjama za izbor u zvanje.

Minimalni uslovi za izbor u zvanja, ustanovljeni na republičkom nivou, najviši su za medicinske nauke, zatim za prirodno-matematičke

i tehničko-tehnološke nauke, dok su za društveno-humanističke nauke najniži. Takođe, postoje razlike i među univerzitetima, te su, na primer, za oblast medicinskih nauka na Univerzitetu u Beogradu kriterijumi za napredovanje najzahtevniji. Univerzitet u Novom Sadu ima više kriterijume u pogledu objavljenih radova za vanredne i redovne profesore, dok Univerzitet u Beogradu i Univerzitet u Nišu u svim poljima nauka posebnu težinu daju domaćim i međunarodnim naučnim konferencijama.

Praksa izbora u zvanje

Pregledom materijala za izbor u zvanje, utvrđeno je da je za pojedine izbore u zvanja nemoguće pronaći dokumentaciju na sajtu univerziteta ili fakulteta, iako Minimalni uslovi propisuju da referati komisija moraju biti javni i objavljeni na internet stranici univerziteta do samog kraja konkursa.

Pregled dostupnih referata komisija u ovom istraživanju pokazuje da je na gotovo svim konkursima bio samo po jedan kandidat/kandidatkinja, već zaposlen(a) na fakultetu i da su svi izabrani već bili zaposleni na fakultetu. Od malobrojnih prigovora na izveštaj, uvažen je samo jedan, koji je rezultovao odlukom o reizboru u zvanje vanrednog profesora, umesto napredovanjem u zvanje redovnog profesora.

Osvrt iz akademske zajednice

Pored analize normativnog okvira, intervjuisano je devet prodekana sa tri univerziteta – u Beogradu, Novom Sadu i Nišu. Ispitivali smo nepravilnosti prilikom sprovođenja konkursa, pisanja referata, glasanja izbornog veća, procedure na univerzitetu, zatim uticaj međuljudskih odnosa i odgovornosti rada komisije.

Intervjuisani sagovornici nemaju jedinstveno mišljenje o tome na kom nivou treba definisati kriterijume za napredovanje. Jedan deo njih smatra da norme moraju da ostanu na nivou univerziteta zbog autonomije univerziteta i procedure koja se odvija na fakultetima kao

članicama univerziteta. Pojedini profesori smatraju da bi kriterijumi trebalo da budu jedinstveni na nivou univerziteta, bez varijacija među fakultetima članicama koji trenutno određuju strože kriterijume.

Postoji gotovo potpuna saglasnost da su pravila precizno i jasno utvrđena. Međutim, nekolicina je upozorila da se pravila primenjuju isuviše formalno, i to na onaj način koji dozvoljava da se izabere kandidat koji nije najbolji, na formalno odbranljiv način. Takođe, ukazano je na mogućnosti manipulacije koje se javljaju zbog razlike između naučne oblasti i uže naučne oblasti, gde se prakse razlikuju od fakulteta do fakulteta. Ne postoji saglasnost oko opravdanosti uslova, pa tako jedni smatraju da su oni prezahtevni, a drugi da su preniski.

I pitanje međuljudskih odnosa na fakultetima izaziva podeljena mišljenja. Deo intervjuisanih nastavnika smatra da u poslednje vreme ovaj faktor nema značajnijeg uticaja na procese izbora u zvanja, dok drugi deo smatra da lični odnosi značajno utiču na ove procese. Nepotizam je ocenjen kao sveprisutan, ali su ga ispitanici uvek locirali na drugim fakultetima i univerzitetima.

Deo sagovornika smatra da su minimalni uslovi eliminacioni faktor, i da su mimo njihovog ispunjenja izbori najčešće “pro-forme”, raspisani za unapred izabranog kandidata, jer je “teško ući na Univerzitet ukoliko nemate podršku iznutra”.

Naučno-istraživački rad kao deo uslova za napredovanje

Sagovornici/sagovornice su ocenjivali i kriterijume i prakse u vezi sa vrednovanjem radova, citiranošću, trgovinom usluga pri objavljivanju u časopisima, izdavanjem udžbenika, sistemom podsticaja za nastavnike, stanjem naučnog rada i odnosom naučnog rada i nastave. Većina sagovornika smatra da su kriterijumi realni i dostižni, te da ih ne treba pooštavati. Smatraju da bi trebalo unaprediti uslove za naučni rad, kao i više vrednovati rezultate istraživanja objavljenih u boljim međunarodnim časopisima. Jedan deo sagovornika/sagovornica

smatra da se mora podići nivo i da nauka u Srbiji značajno zaostaje za svetom.

Odnos države prema naučno-istraživačkom radu i naučno-istraživačkim projektima svi sagovornici/sagovornice vide slično - smatraju da postoji velika nesigurnost, nedovoljne finansije, (ne)rad nadležnog ministarstva i nedovoljna kompetentnost onih koji odlučuju o projektima, odsustvo evaluacije istraživanja, odsustvo povezivanja rada i rezultata na istraživačkim projektima sa zaradama i da su zarade istraživača generalno niske.

Pitanja za akademsku zajednicu

Mreža akademske solidarnosti i angažovanosti pokreće široki konsultativni proces oko procedura napredovanja u viša zvanja, otvarajući sledeća pitanja:

1. Kako naći balansiran odnos između meritokratskog principa izbora najboljeg kandidata i prava na lično usavršavanje i napredovanje?
2. Da li univerziteti i/ili fakulteti treba da imaju mogućnost definisanja različitih kriterijuma u odnosu na specifičnost oblasti istraživanja i mogućnosti publikovanja?
3. Kako ujednačiti definicije užih naučnih oblasti kroz različite naučne oblasti tako da ne budu ni preširoke ni preuske?
4. Kako urediti pravila vezana za suzbijanje nepotizma i diskriminacije kandidata/kandidatkinja?
5. Kako umanjiti mogućnost uticaja ličnih odnosa na fakultetima – da li i na koji način proces pokretanja postupka za izbor u zvanje može da bude automatizovan?

6. Kako unaprediti nezavisnost komisija u pravcu veće objektivnosti i smanjenja ličnih uticaja na fakultetu?
7. Kako obezbediti jasnu i preciznu odgovornost članova komisije za činjenice i proveru podataka u referatima i kako obezbediti sistem sankcionisanja?
8. Kako urediti kvalitativne kriterijume tako da se podstakne podizanje kvaliteta kandidata/kandidatkinja?
9. Kako podsticati redovne profesore da imaju rezultate i nakon izbora u najviše zvanje?

1. Uvod

Ovo istraživanje ima za cilj da nas uputi u norme, prakse, probleme i manjkavosti napredovanja u zvanje na univerzitetima u Republici Srbiji. Sa jedne strane cilj je da se vidi kako je postavljen normativni okvir izbora i napredovanja u zvanja na univerzitetima, a sa druge strane pokušaj da se uđe u samu praksu izbora i napredovanja. Koliko su pravila dobro ili loše postavljena, da li omogućavaju izbor nekompetentnih kandidata, da li kriterijumi utiču na nizak nivo kvaliteta istraživanja u određenim granama nauke, koliko i kako kriterijumi daju podsticaj nastavnicima da istražuju i objavljuju radove u najkvalitetnijim međunarodnim časopisima i sl. S obzirom na veliki broj različitih pojava koje su se na univerzitetima, a i u javnosti pojavile u vezi sa izborima u zvanje. Tako smo imali prijave na konkurs više zaposlenih na istom fakultetu kao što se desilo ove godine na Arhitektonskom fakultetu u Beogradu uz situaciju u kojoj komisija nije uzela u obzir sve reference obe prijavljene kandidatkinje.¹ Slično je javnost uznemirila i odluka izbornog veća da ne izabere profesora koji ispunjava sve uslove za izbor u redovnog profesora uz komentar da nije ispunjen najvažniji uslov, a to je „umetnički dojam“, a uz izjavu profesora da mu se uprava sveti jer je kao član sindikata ukazivao na korupciju na svom Tehničko-metalurškom fakultetu u Beogradu.² Slična je situacija bila i prilikom izbora u zvanje redovnog profesora na Fakultetu dramskih umetnosti u Beogradu kada je komisija podnela pozitivan izveštaj o kandidatu, a tajnim glasanjem izbornog veća kandidat nije izabran uz njegovo obrazloženje da se radi o ličnoj osveti određenog broj profesora.³ Nešto slično se desilo i na Fakultetu organizacionih nauka u Beogradu, kada profesorka nije izabrana i pored svih referenci i predloga komisije

---

1 Danas, O arhitekturi i profesorskoj karijeri, 3.6.2020, <https://www.danas.rs/dijalog/licni-stavovi/o-arhitekturi-i-profesorskoj-karijeri/> (pristupljeno: 15.6.2020) i Danas, Kako se postaje redovni profesor, 10.6.2020, <https://www.danas.rs/dijalog/reakcije/kako-se-postaje-redovni-profesor/> (pristupljeno: 15.6.2020), Masa, 7.6.2020, <https://akademaska-masa.org/podrska-za-profesorku-draganu-vasiljevic-tomic-sa-arhitektonskog-fakulteta-u-beogradu/> (pristupljeno: 15.6.2020)

2 N1, Ostaje bez posla još jedan profesor omiljen među studentima, 11.10.2016, <http://rs.n1info.com/Vesti/a200658/Jos-jedan-profesor-dobija-otkaz.html> (pristupljeno: 15.6.2020)

3 N1, Medenica: Nisam izabran zbog lične osvete, 7.10.2016, <http://rs.n1info.com/Vesti/a199684/Ivan-Medenica-Nisam-izabran-zbog-licne-osvete.html> (pristupljeno: 15.6.2020)

da bude izabrana, a pojavile su se sumnje u javnosti da profesorka nije izabrana zbog toga što nije „kooperativna“ i što je treći put na porodijskom odsustvu.⁴ Takođe, situacija sa Univerziteta u Nišu u kojoj se za izbor u zvanje vanrednog profesora traže uslovi za izbor (radovi) za tehničko-tehnološke nauke iako predaje u oblasti društveno-humanističkih nauka.⁵ U javnosti su se pojavljivali i problemi u vezi sa reizborom određenih nastavnika na odeljenju za istoriju Filozofskog fakulteta Univerziteta u Beogradu uz objašnjenje da su kandidati sa mnogo manje referenci birani za vanredne ili redovne profesore ili uz najave izlazaka monografija koje su uslov za izbor u zvanje, a da su se problemi nastavili i za mnoge druge nastavnike koji su usled opstrukcije (bez završetka procedure za izbor u zvanje)⁶ ostajali bez ugovora o radu, a situacija se predstavljala kao politički i lični progon određenih profesora,⁷ a sve je nastavljeno i 2019. godine novim optužbama o međusobnim sukobima određenih grupa nastavnika.⁸ Ovi primeri su samo deo javnosti dostupnih podataka o izborima u zvanja koji su u sebi krili probleme, nedostatke ili zloupotrebu. Zato ovo istraživanje treba da ukaže na prednosti, ali i mane aktuelnih procedura i pravila.

U pogledu napredovanja i izbora u zvanja, pojedini autori navode da je izborna procedura dobro osmišljena, da reguliše potpuno slobodne i nezavisne izbore između potencijalno više kandidata prema unapred definisanim i poznatim pravilima, ali i navode da u našem sistemu izbora ne postoji selekcija i da u suštini nedostaje veza između izbora

---

4 BizLife, Profesorka univerziteta pred otkazom zbog porodijskog, 23.2.2019, <https://www.bizlife.rs/aktuelno/moj-ugao/profesorka-univerziteta-pred-otkazom-zbog-porodiljskog/> (pristupljeno: 15.6.2020)

5 Masa, Podrška kolegini Biljani Arandelović sa Arhitektonskog fakulteta u Nišu, 23.12.2019, <https://akademaska-masa.org/podrska-kolegini-biljani-aranelovic-sa-arhitektonskog-fakulteta-u-nisu/> (pristupljeno: 15.6.2020)

6 Večernje novosti, Ključa na Filozofskom fakultetu: Profesori postaju čate, 3.6.2017, <https://www.novosti.rs/%D0%B2%D0%B5%D1%81%D1%82%D0%B8/%D0%BD%D0%B0%D1%81%D0%BB%D0%BE%D0%B2%D0%BD%D0%B0/%D0%B4%D1%80%D1%83%D1%88%D1%82%D0%B2%D0%BE.395.html:668490-KLIJUCA-NA-FILOZOFSKOM-FAKULTETU-Profesori-postaju-cate> (pristupljeno 18.9.2020)

7 Nedeljnik, Šta se to dešava na Filozofskom fakultetu: Saopštenje 18 nastavnika Odeljenja za istoriju, 14.6.2017, <http://admin.nedeljnik.rs/nedeljnik/portals/news/sta-se-to-desava-na-filozofskom-fakultetu-saopstenje-18-nastavnika-odeljenja-za-istoriju/> (pristupljeno: 15.6.2020)

8 Večernje novosti, „Spremaju nam odstrel“: Profesori na Filozofskom fakultetu tvrde da su na meti kolega, 2.3.2019, <https://www.novosti.rs/vesti/naslovnadrustvo/aktuelno.290.html:780397-SPREMAJU-NAM-ODSTREL-Profesori-na-Filozofskom-fakultetu-tvrde-da-su-na-met-i-kolega> (pristupljeno: 15.6.2020)

zvanje i selekcije kandidata.⁹

Jedna od važnih stvari koje su povezane sa izborima u zvanja jeste i kvalitet naučnog rada i stanje istraživanja i istraživačkih radova i projekata u određenim granama nauka. S obzirom na malo istraživanja koja se bave kvalitetom istraživačkih projekata i radova u Srbiji, teško je donositi zaključke o ukupnom kvalitetu naučno-istraživačkog rada. Jedno od istraživanja koje se bavi društveno-humanističkim (D-H) naukama kao zaključak iznosi da i ako je poslednjih godina ostvaren određeni napredak, još ima mnogo prostora za unapređenje istraživanja u D-H naukama i da su rezultati istraživanja još uvek izolovani i nepristupačni, da se usmeravaju na kvantitet, a ne kvalitet, da nisu u konekciji sa donosiocima odluka, društvenim problemima, ali i nedovoljno povezani sa visokim obrazovanjem.¹⁰ Dodatno, drugo istraživanje smatra da se uzroci nekonkurentnosti istraživača u društvenim naukama u Srbiji nalaze u sistemu (odsustva) podsticaja istraživača, kvalitetu i rangiranju domaćih naučnih časopisa i procesu regrutacije istraživačkih kadrova na fakultetima.¹¹

Istraživanje obuhvata tri faze i nekoliko tehnika istraživanja:

1. Prva faza:

Desk istraživanje – putem kog će biti analizirani pravni propisi koji uređuju napredovanje u zvanje na univerzitetima - Zakon o visokom obrazovanju, Zakono naučno-istraživačkoj delatnosti, statute univerziteta koji su deo istraživanja, pravilnike univerziteta o načinu i postupku izbora u zvanje, određene odluke koje su u direktnoj vezi sa izborima u zvanje kroz analizu sadržaja i analizu samih dokumenata. Osim samih pravnih propisa, istraživanje je obuhvatilo pregled izveštaja fakulteta o izborima u zvanje za sve nivoe napredovanja u akademskoj

---

⁹ Vladica Cvetković, Deset pogleda na visoko obrazovanje u Srbiji, Vladica Cvetković, Beograd, 2019, str. 65-67.

¹⁰ Filip Ejodus, Mapping and Analysis of the Social Science Research System in Serbia, PERFORM, Belgrade, 2018, p. 20

¹¹ Branko Urošević; Dušan Pavlović, „Istraživanja u društvenim naukama u Srbiji posle 1990. godine, Političke perspektive 3 (2), 2013, str. 103-128.

karijeri. U uzorak istraživanja uključena su tri univerziteta i po četiri fakulteta sa svakog univerziteta, odnosno po jedan fakultet iz svake od 4 naučne oblasti (prirodno-matematička, medicinska, tehničko-tehnološka i društveno-humanistička oblast). U okviru Univerziteta u Beogradu, fakulteti koji su deo istraživanja su: Fakultet političkih nauka, Stomatološki fakultet, Saobraćajni fakultet i Biološki fakultet. U okviru Univerziteta u Novom Sadu, fakultet koji su deo istraživanja su: Filozofski fakultet, Medicinski fakultet, Tehnološki fakultet i Prirodno-matematički fakultet. U okviru Univerziteta u Nišu, fakulteti koji su deo istraživanja su: Filozofski fakultet, Medicinski fakultet, Građevinsko-arhitektonski fakultet i Prirodno-matematički fakultet.

2. Druga faza:

Razgovori (intervjui) sa predstavnicima fakulteta koji su deo istraživanja. U razgovorima su pretežno učestvovali prodekani za razvoj, za nauku, za naučno-istraživački rad, za kvalitet i sl. Razgovori su vođeni sa ciljem da se utvrde prakse izbora u zvanje, šta sagovornici vide kao probleme u procesu, koje su moguće promene, kako ceo sistem funkcioniše i šta su potencijalne mogućnosti za unapređenje samog procesa. Razgovori su vođeni uživo (F2F, putem Zoom ili Skype aplikacije, odgovorom na pitanja putem elektronske pošte).

3. Treća faza:

Analiza svih podataka dobijenih kroz desk i kvalitativno istraživanje, sumiranje zaključaka i izrada preporuka na osnovu analize prethodnih delova istraživanja.

2. Analiza pravnih propisa

Pitanje izbora u zvanje, napredovanje u zvanje i sam proces definisani su načelno kroz Zakon o visokom obrazovanju,¹² a detaljno su razvijeni kroz Minimalne uslove za izbor u zvanja nastavnika na univerzitetu,¹³ Minimalne uslove za izbor u zvanja nastavnika –posebno na nivou svakog univerziteta i pravilnike fakulteta.

Osmo poglavlje (Osoblje visokoškolske ustanove) Zakona o visokom obrazovanju u članovima od 72. do 88. bavi se nastavnim osobljem, uslovima za izbor i stepene zvanja na visokoškolskim ustanovama. Dodatno, deveto poglavlje (članovi 89-93) se odnosi na prava i obaveze zaposlenih na visokoškolskim ustanovama.

Zakon definiše nastavno osoblje visokoškolskih ustanova kao nastavnike,¹⁴ istraživače i saradnike. Zakon predviđa ograničenja za zvanja u izbor nastavnika ili saradnika kroz odredbu da lice koje je pravnosnažnom presudom osuđeno za krivično delo protiv polne slobode, falsifikovanja isprave koju izdaje visokoškolska ustanova ili primanja mita u obavljanju poslova u visokoškolskoj ustanovi ne može steći zvanje nastavnika, odnosno saradnika.¹⁵ Članovi 74. i 75. Zakona o visokom obrazovanju definišu osnovne uslove za izbor u zvanje nastavnika i proces sticanja zvanja nastavnika i zasnivanja radnog odnosa. S obzirom na prirodu ovog istraživanja, usmerićemo se samo na zvanja nastavnika na univerzitetu: docent, vanredni profesor i redovni profesor. Zakon definiše da u zvanje nastavnika može biti izabrano lice koje ima odgovarajući stručni, akademski, naučni, odnosno umetnički naziv stečen na akreditovanom studijskom programu i akreditovanoj

12 Zakon o visokom obrazovanju, "Sl. glasnik RS", br. 88/2017, 73/2018, 27/2018 - dr. zakon, 67/2019 i 6/2020 - dr. zakoni.

13 Minimalni uslovi za izbor u zvanja nastavnika na univerzitetu, Nacionalni savet za visoko obrazovanje, „Sl. glasnik RS“, br. 101/2015, 102/2016 i 119/2017.

14 Nastavnici su: predavač, viši predavač, profesor strukovnih studija, docent, vanredni profesor i redovni profesor. Nastavnici u zvanju predavača, višeg predavača ili profesora strukovnih studija mogu da izvode nastavu samo na strukovnim studijama. Nastavnici u zvanju docenta, vanrednog i redovnog profesora mogu da izvode nastavu na svim vrstama studija. – Zakon o visokom obrazovanju, čl. 73, st. 1-3.

15 Zakon o visokom obrazovanju, čl. 72.

visokoškolskoj ustanovi i sposobnost za nastavni rad.¹⁶

U zvanje docenta može biti izabrano lice koje je prethodne stepene studija završilo sa prosečnom ocenom najmanje osam (8), odnosno koje ima najmanje tri godine pedagoškog iskustva na visokoškolskoj ustanovi, ima naučni naziv doktora nauka, odnosno umetnički naziv doktora umetnosti, i ima naučne, odnosno stručne radove objavljene u naučnim časopisima ili zbornicima, sa recenzijama, odnosno umetnička ostvarenja.¹⁷

U zvanje vanrednog profesora može biti izabrano lice koje pored uslova za izbor u zvanje docenta ima i više naučnih radova od značaja za razvoj nauke, u užoj naučnoj oblasti, objavljenih u međunarodnim ili vodećim domaćim časopisima, sa recenzijama, odnosno rukovođenje ili učešće u naučnim projektima, objavljen udžbenik ili monografiju, praktikum ili zbirku zadataka za užu naučnu oblast za koju se bira i više radova saopštenih na međunarodnim ili domaćim naučnim skupovima.¹⁸

U zvanje redovnog profesora može biti izabrano lice koje pored uslova za izbor u zvanje vanrednog profesora ima i veći broj naučnih radova koji utiču na razvoj naučne misli u užoj oblasti objavljenih u međunarodnim ili vodećim domaćim časopisima, sa recenzijama, veći broj naučnih radova i saopštenja iznetih na međunarodnim ili domaćim naučnim skupovima, objavljen udžbenik ili monografiju ili originalno stručno ostvarenje, ostvarene rezultate u razvoju naučno-nastavnog podmlatka na fakultetu, učešće u završnim radovima na specijalističkim i master akademskim studijama.¹⁹

Bliži uslovi za izbor u zvanje nastavnika utvrđuju se opštim aktom visokoškolske ustanove, u skladu sa Minimalnim uslovima za izboru zvanja nastavnika na univerzitetu utvrđene od strane Nacionalnog

---

¹⁶ Zakon o visokom obrazovanju, čl. 74, st. 1.

¹⁷ Zakon o visokom obrazovanju, čl. 74, st. 6.

¹⁸ Zakon o visokom obrazovanju, čl. 74, st. 8.

¹⁹ Zakon o visokom obrazovanju, čl. 74, st. 10.

saveta za visoko obrazovanje na predlog Konferencije univerziteta.²⁰

Dalje, Zakon o visokom obrazovanju predviđa postupak za sticanje zvanja nastavnika i zasnivanje radnog odnosa kroz član 75. koji predviđa da visokoškolska ustanova raspisuje konkurs za sticanje zvanja i zasnivanje radnog odnosa nastavnika za uže naučne, stručne, odnosno umetničke oblasti utvrđene opštim aktom visokoškolske ustanove. Univerzitet vrši izbor u sva zvanja nastavnika, na predlog fakulteta.²¹

Lice izabrano u zvanje docenta i vanrednog profesora stiče zvanje i zasniva radni odnos na period u trajanju od pet godina. Lice izabrano u zvanje redovnog profesora stiče zvanje i zasniva radni odnos na neodređeno vreme.²²

Sam način i postupak zasnivanja radnog odnosa i sticanja zvanja nastavnika uređuju se opštim aktom samostalne visokoškolske ustanove, a prilikom izbora u zvanja nastavnika, univerzitet ceni sledeće elemente: ocenu o rezultatima obrazovnog, naučnog, istraživačkog odnosno umetničkog rada, ocenu o angažovanju u razvoju nastave i razvoju drugih delatnosti visokoškolske ustanove, ocenu o rezultatima pedagoškog rada, kao i ocenu rezultata postignutih u obezbeđivanju naučno-nastavnog, odnosno umetničko-nastavnog podmlatka. Ocena o rezultatima naučnoistraživačkog rada daje se na osnovu uslova iz akta o minimalnim uslovima za izbor nastavnika na datom univerzitetu.²³ Visokoškolska ustanova je dužna da konkurs za izbor u zvanje raspiše najkasnije šest meseci pre isteka vremena na koje je nastavnik biran i da ga okonča u roku od devet meseci od dana raspisivanja konkursa.²⁴

Zakon definiše i zvanja saradnika: saradnik u nastavi, asistent i asistent sa doktoratom. Visokoškolska ustanova bira u zvanje asistenta,

---

20 Zakon o visokom obrazovanju, čl. 74, st. 12 i čl. 12, st. 1, tačka 15.

21 Zakon o visokom obrazovanju, čl. 75, st. 1-2.

22 Zakon o visokom obrazovanju, čl. 75, st. 4-5.

23 Zakon o visokom obrazovanju, čl. 75, st. 8-9.

24 Zakon o visokom obrazovanju, čl. 75, st. 12.

studenta doktorskih studija koji je svaki od prethodnih stepena studija završio sa prosečnom ocenom najmanje osam (8) i koji pokazuje smisao za nastavni rad. Visokoškolska ustanova može izabrati u zvanje asistenta i magistra nauka, kome je prihvaćena tema doktorske disertacije. Posebni uslovi za izbor u zvanje asistenta utvrđuju se opštim aktom visokoškolske ustanove. Asistent se bira na period od tri godine uz mogućnost produženja na još tri godine. Slični su uslovi i dužina trajanja u zvanje asistenta sa doktoratom.

Minimalni uslovi za izbor u zvanja nastavnika na univerzitetu su najvažniji dokument koji uređuje kriterijume za izbor nastavnika na univerzitetu uz one koje predviđa Zakon o visokom obrazovanju, a na osnovu koga se kasnije donose univerzitetski pravilnici o minimalnim uslovima za sticanje zvanja nastavnika. Ovim aktom Nacionalnog saveta za visoko obrazovanje se definišu minimalni uslovi za izbor u sva nastavnička zvanja. Izbor u zvanje nastavnika na univerzitetu zasniva se na ostvarenim i merljivim rezultatima rada kandidata, koji se, pored opštih uslova, iskazuju i na sledećim elementima:

1. obavezni elementi:

- 1.1. nastavni rad;
- 1.2. naučno-istraživački rad;

2. izborni elementi:

- 2.1. stručno-profesionalni doprinos;
- 2.2. doprinos akademskoj i široj zajednici;
- 2.3. saradnja sa drugim visokoškolskim, naučno-istraživačkim institucijama u zemlji i inostranstvu.

Obavezni elementi definisani su ovim minimalnim uslovima, a univerzitet uređuje sadržaje izbornih elemenata. Svaki izborni element mora da sadrži nekoliko bližih odrednica, kao što su: 2.1. Stručno-profesionalni doprinos: autor/koautor elaborata ili studije, rukovodilac ili saradnik na projektu, inovator, autor/koautor patenta ili tehničkog unapređenja, odnosno autor/koautor umetničkog projekta ili saradnik na umetničkom projektu i dr.; 2.2. Doprinos akademskoj i

široj zajednici: angažovanje u nacionalnim ili međunarodnim naučnim, odnosno stručnim organizacijama, institucijama od javnog značaja, kulturnim institucijama i dr. i 2.3. Saradnja sa drugim visokoškolskim, naučno-istraživačkim, odnosno institucijama kulture ili umetnosti u zemlji i inostranstvu – mobilnost, zajednički studijski programi, internacionalizacija i dr. Kandidat za izbor u zvanje mora da ispuni najmanje dva od tri izborna elementa, koji moraju da budu navedeni i obrazloženi u referatu komisije o prijavljenim kandidatima za izbor u zvanje.²⁵

Minimalni uslovi predviđaju da se naučni radovi vrednuju na osnovu važeće kategorizacije časopisa za izbor u naučnoistraživačko zvanje iz Pravilnika o postupku i načinu vrednovanja i kvantitativnom iskazivanju naučnoistraživačkih rezultata istraživača.²⁶ Ovaj akt je definisao i da za polje društveno-humanističkih nauka, sa časopisima iz kategorija M21-M23 (M21 - Međunarodni časopis izuzetnih vrednosti; M22 – Vrhunski međunarodni časopis; M23 – Istaknuti međunarodni časopis) izjednačeni su časopisi sa liste prestižnih časopisa za pojedine naučne oblasti koje je utvrdio Nacionalni savet za visoko obrazovanje do kraja septembra 2018. godine i da visokoškolska ustanova ne može proširivati ovu listu. Nekoliko puta je kroz izmene Minimalnih uslova rok do kada važi odredba pomeran (sa 1.10.2016. na 1.1.2017; sa 1.1.2017. na 1.10.2017; sa 1.10.2017. na 30.9.2018).²⁷

Minimalni uslovi navode i da nastavnik može biti biran u isto zvanje više puta, kao i da kandidatu koji je prethodno bio ponovo biran u zvanje docenta, kod izbora u zvanje vanrednog profesora uzimaju se u obzir i uslovi koje je u tom ponovnom izboru, odnosno ponovnim izborima, ispunio, kao i kandidatu koji je prethodno bio ponovo biran u zvanje vanrednog profesora, kod izbora u zvanje redovnog profesora uzimaju se u obzir i uslovi koje je u tom ponovnom izboru, odnosno ponovnim izborima, ispunio. Ovaj akt predviđa i mogućnost da visokoškolska

25 Minimalni uslovi za izbor u zvanje nastavnika na univerzitetu, čl. 4.

26 Pravilnik o postupku i načinu vrednovanja i kvantitativnom iskazivanju naučnoistraživačkih rezultata istraživača "Sl. glasnik RS", br. 24/2016 i 21/2017, Prilog 2.

27 Minimalni uslovi za izbor u zvanje nastavnika na univerzitetu, čl. 7.

ustanova može uvesti dodatne, strože uslove za izbor u zvanja nastavnika.²⁸

Članovi 12-14. sadrže odredbe o referatu komisije o prijavljenim kandidatima za izbor u zvanje kao i za sažetak, da oni moraju sadržati sve tražene elemente i obrazloženja elemenata za izbor u zvanje i da se članovi komisije izjašnjavaju o kvalitetu kandidata i ispunjenosti uslova u pisanoj formi i da to potvrđuju svojim potpisom na referat koji se stavlja na uvid javnosti i mora biti objavljen na zvaničnoj internet stranici univerziteta do okončanja konkursa.

Član 11. Minimalnih uslova za izbor u zvanje nastavnika na univerzitetu definiše uslove (opšte, obavezne i izborne) za izbor u sva nastavna zvanja u zavisnosti od polja nauka i deli kriterijume na: 1) Polje prirodno-matematičkih nauka; 2) Polje tehničko-tehnoloških nauka; 3) Polje medicinskih nauka; 4) Polje društveno-humanističkih nauka i 5) Polje umetnosti.

U Prilogu 1 . na kraju ovog dokumenta, predstavljeni su svi opšti i obavezni uslovi u Minimalnim uslovima za izbor u zvanje nastavnika na univerzitetu, ali i dodatne uslove koji postoje na nivou Univerziteta u Beogradu²⁹, Univerziteta u Nišu³⁰ ili Univerziteta u Novom Sadu³¹ prema zvanjima nastavnika i polju nauka, a ovde predstavljamo osnovne uslove i razlike koje postoje. Tri grupacije nauka – Prirodno-matematičke, tehničko-tehnološke i medicinske nauke imaju jako slične minimalne uslove, dok se za društveno-humanističke nauke uslovi razlikuju.

---

28 Minimalni uslovi za izbor u zvanje nastavnika na univerzitetu, čl. 9-10.

29 Pravilnik o minimalnim uslovima za sticanje zvanja nastavnika na Univerzitetu u Beogradu, „Sl. glasnik RS“, br. 192/2016.

30 Bliži kriterijumi za izbor u zvanja nastavnika, „Glasnik Univerziteta u Nišu“ br. 3/2017, 7/2017, 4/2018, 1/2019, 1/2020.

31 Pravilnik o bližim minimalnim uslovima za izbor u zvanja nastavnika na Univerzitetu u Novom Sadu, br. 04-100/7 (30.1.2020)

Polja prirodno-matematičkih, tehničko-tehnoloških i medicinskih nauka

Minimalni uslovi za **docenta** su: naučni naziv doktora nauka, obavezno pristupno predavanje koje je pozitivno ocenjeno, pozitivna ocena pedagoškog rada ukoliko ga je bilo i dva objavljena rada iz kategorije M21 - M23. Za svaki sledeći izbor uslov je jedan rad iz kategorije M21-M23 u periodu od poslednjeg izbora u zvanje.

Minimalni uslovi za **vanrednog profesora** su: ispunjeni uslovi za izbor u zvanje docenta, iskustvo u pedagoškom radu ili pozitivno ocenjeno pristupno predavanje, pozitivna ocena pedagoškog rada ukoliko ga je bilo, objavljena dva rada iz kategorije M21-M23 od izbora u prethodno zvanje za tehničko-tehnološke i medicinske nauke, a objavljena tri rada iz kategorije M21-M23 za prirodno-matematičke nauke, originalno stručno ostvarenje ili rukovođenje ili učešće na projektu i odobren udžbenik, monografija, praktikum ili zbirka zadataka. Za svaki sledeći izbor uslov uz pozitivnu ocenu pedagoškog rada je jedan objavljen rada iz kategorije M21-M23 od poslednjeg izbora za tehničko-tehnološke i medicinske nauke , a dva objavljena rada za prirodno-matematičke nauke.

Minimalni uslovi za **redovnog profesora** su: ispunjeni uslovi za vanrednog profesora, iskustvo u pedagoškog radu i pozitivna ocena, objavljena dva rada iz kategorije M21-M23 za tehničko-tehnološke i medicinske nauke i četiri rada za prirodno-matematičke nauke, citiranost od 10 hetero citata, plenarno predavanje na međunarodnom ili domaćem skupu ili dva saopštenja na međunarodnom ili domaćem naučnom skupu, knjiga iz relevantne oblasti, odobren udžbenik, rezultati u razvoju naučnonastavnog podmlatka na fakultetu i učešće u komisiji za odbranu tri završna rada na specijalističkim ili master akademskim studijama.

U oblasti prirodno-matematičkih nauka ukoliko pogledamo uslove koje posebno definišu univerziteti kroz svoje pravilnike videćemo da postoje razlike u uslovima koje definišu pojedini univerziteti. Univerzitet

u Beogradu predviđa strožije kriterijume pre svega u pogledu izlaganja na naučnim i stručnim konferencijama, ali i u broju radova u odnosu na minimalne uslove. Univerzitet u Novom Sadu predviđa veći broj radova za pojedine reizbore u zvanja i ima više kriterijume u pogledu izbora u zvanje redovnog profesora sa normom od najmanje jednog rada u kategoriji M21 ili M22. Univerzitet u Nišu radove vezuje za bodove u skladu sa pravilnikom o vrednovanju naučnoistraživačkog rada, čime može da podstakne nastavnike da objavljuju u najvišim kategorijama časopisa koji donose više bodova, a ne da se usredsrede na broj radova. Takođe, imaju dodatne kriterijume u pogledu izdavanja univerzitetskih udžbenika i objavljivanja u domaćim naučnim časopisima, ali i značajno više uslove u pogledu 10 hetero citata u kategorijama časopisa M21-M23.

Kao i u polju prirodno-matematičkih nauka, u polju tehničko-tehnoloških nauka univerziteti imaju više kriterijume od minimalnih. Univerzitet u Beogradu ima više kriterijume u pogledu izlaganja radova na naučnim i stručnim konferencijama, kao i Univerzitet u Nišu, koji dodatno ima više kriterijume u pogledu radova objavljenih u domaćim časopisima, kao i u pogledu objavljenih univerzitetskih udžbenika. Univerzitet u Novom Sadu ima posebne odredbe koje se tiču oblasti arhitekture, a ima i više kriterijume za izbore redovnih profesora u pogledu kategorije radova (minimum jedan rad u kategorijama M21 ili M22).

U polju medicinskih nauka, svi univerziteti imaju značajno više kriterijume od minimalnih propisanih. Univerzitet u Beogradu ima veće kriterijume u pogledu broja radova, značaja radova (kumulativni impakt faktor), mentorstva u pogledu doktorskih disertacija i broja izlaganja na naučnim konferencijama. Univerzitet u Novom Sadu ima više kriterijume u pogledu broja radova (manje od Univerziteta u Beogradu), a Univerzitet u Nišu ima više/dodatne kriterijume u pogledu mentorstva, objavljivanja u domaćim naučnim časopisima i posebno u pogledu izlaganja radova na naučnim konferencijama.

Polje društveno-humanističkih nauka

Minimalni uslovi za **docenta** su: naučni naziv doktora nauka, obavezno pristupno predavanje koje je pozitivno ocenjeno, pozitivna ocena pedagoškog rada ukoliko ga je bilo i jedan objavljen rad iz kategorije M20 ili tri rada iz kategorije M51. Za svaki sledeći izbor uslov je jedan objavljen rad iz kategorije M20 ili tri rada iz kategorije M51 u periodu od poslednjeg izbora u zvanje.

Minimalni uslovi za **vanrednog profesora** su: ispunjeni uslovi za izbor u zvanje docenta, iskustvo u pedagoškom radu ili pozitivno ocenjeno pristupno predavanje, pozitivna ocena pedagoškog rada ukoliko ga je bilo, objavljena dva rada iz kategorije M20 ili pet radova iz kategorije M51 od izbora u prethodno zvanje (ako je jedan rad objavljen u časopisu iz kategorije M21, M22 ili M23, neće se tražiti, kao minimalni drugi uslovi), originalno stručno ostvarenje ili rukovođenje ili učešće na projektu i odobren udžbenik, monografija, praktikum ili zbirka zadataka. Za svaki sledeći izbor, uslov uz pozitivnu ocenu pedagoškog rada je jedan objavljen rad iz kategorije M20 ili četiri rada iz kategorije M51 u period od poslednjeg izbora u zvanje.

Minimalni uslovi za redovnog profesora su: ispunjeni uslovi za vanrednog profesora, iskustvo u pedagoškom radu i pozitivna ocena, objavljen jedan rad iz kategorije M21-M23, objavljen jedan rad iz kategorije M24 od izbora u prethodno zvanje iz naučne oblasti za koju se bira (dodatno ispunjen uslov iz kategorije M21, M22 ili M23 može, jedan za jedan, zameniti uslov iz kategorije M24), objavljeno pet radova iz kategorije M51 (dodatno ispunjen uslov iz kategorije M21, M22 ili M23 može zameniti uslov od pet radova iz kategorije M51), citiranost od 10 hetero citata, plenarno predavanje na međunarodnom ili domaćem skupu ili dva saopštenja na međunarodnom ili domaćem naučnom skupu, knjiga iz relevantne oblasti, odobren udžbenik, rezultati u razvoju naučnonastavnog podmlatka na fakultetu i učešće u komisiji za odbranu tri završna rada na specijalističkim ili master akademskim studijama.

U polju društveno-humanističkih nauka postoje nešto viši uslovi na svim univerzitetima od minimalnih. Na Univerzitetu u Beogradu oni su pre svega u odnosu na naučne i stručne konferencije i broj izlaganja na međunarodnim i domaćim skupovima. Univerzitet u Novom Sadu ima više kriterijume za izbor vanrednih profesora (najmanje jedan rad iz kategorije M21-M23), dok Univerzitet u Nišu ima više kriterijume pre svega u broju izlaganja na naučnim skupovima, objavljivanju u domaćim časopisima i mentorstva na doktorskim studijama.

Izborni uslovi (stručno-profesionalni doprinos; doprinos akademskoj i široj zajednici; saradnja sa drugim visokoškolskim, odnosno naučno-istraživačkim institucijama u zemlji i inostranstvu) su u potpunosti različiti u zavisnosti od grana nauka i prilagođeni strukturi nauke, načinu funkcionisanja, naučnim istraživanjima i generalno radu u različitim oblastima.

Ono što smo videli u pogledu različitih kriterijuma za različita zvanja u različitim poljima nauke govori o tome da postoje različiti rezultati i različiti nivoi konkurentnosti pojedinih grana nauka. Dok su kriterijumi i na nivou Minimalnih uslova za izbor u zvanja nastavnika na univerzitetu definisani na republičkom nivou značajno viši pre svega za medicinske nauke, a zatim i za prirodno-matematičke i tehničko-tehnološko u odnosu na društveno-humanističke nauke, toliko su i univerziteti samostalno podigli kriterijume pre svega za Medicinske nauke (prednjači Univerzitet u Beogradu). Univerzitet u Novom Sadu vidno ima više kriterijume posebno u pogledu objavljenih radova za vanredne i redovne profesore, dok Univerzitet u Beogradu i Univerzitet u Nišu u svim poljima nauka posebnu pažnju posvećuju domaćim i međunarodnim naučnim konferencijama (detaljnije razlike i više kriterijume videti u Prilogu 1).

Univerziteti kroz svoje Statute i posebne pravilnike definišu način i postupak sticanja zvanja i zasnivanja radnog odnosa nastavnika.

3. Pregled i analiza izbora u zvanje

Nakon pravnih propisa – zakona i minimalnih kriterijuma za izbor u zvanje usmeravamo se na praksu izbora u zvanje i pregled poslednjih izbora u zvanje na svim fakultetima koji su deo istraživanja³² – poslednja dva izbora u svako od zvanja uz pregled sledećih kriterijuma: broj kandidata na konkursima, ispunjenost kriterijuma kandidata - da li kandidati prema oceni komisije ispunjavaju uslove, ishod konkursa u pogledu toga da li je izabrana osoba koja je pre toga bila zaposlena na fakultetu, kao i da li je bilo prigovora na referat komisije. Detaljan tabelarni pregled prema fakultetima videti u Prilogu 2 . na kraju teksta ovog istraživanja. Iako član 14. Minimalnih uslova za izbor u zvanja nastavnika na univerzitetu definiše da referati komisije moraju biti javni i objavljeni na internet stranici univerziteta do okončanja konkursa³³, za pojedine izbore u zvanja nije moguće pronaći dokumentaciju na sajtu univerziteta, ali ni fakulteta.

Univerzitet u Beogradu

Na Fakultetu političkih nauka³⁴ u poslednja dva izbora u svako od zvanja, na dva konkursa je bilo više od jednog kandidata. U svim slučajevima izbora nastavnika, izabrani su kandidati koji su već bili zaposleni na fakultetu. U oba slučaja kada je postojalo više kandidata, komisije su proglasile da jedan od kandidata ne ispunjava izborne uslove. U slučaju izbora vanrednog profesora iz oblasti Komunikologija i informatika, druga kandidatkinja je uložila prigovor na referat komisije kojim se konstatuje da ne ispunjava uslove za izbor. Komisija je u odgovoru prihvatila određeni deo zamerki kandidatkinje, ali ostala pri odluci

32 U uzorak istraživanja uključena su tri univerziteta i po četiri fakulteta sa svakog univerziteta, odnosno po jedan fakultet iz svake od 4 naučne oblasti (prirodno-matematička, medicinska, tehničko-tehnološka i društveno-humanistička oblast).

33 Član 14. Referat komisije o prijavljenim kandidatima za izbor u zvanje, kao i sažetak referata, stavljaju se na uvid javnosti i mora biti objavljen na zvaničnoj internet stranici univerziteta do okončanja konkursa, Minimalni uslovi za izbor u zvanja nastavnika na univerzitetu: 101/2015-121, 102/2016-101, 119/2017-133

34 Izveštaji o izborima u zvanja: docenti (Goran Tepšić i Marina Pantelić), vanredni profesori (Dušan Spasojević i Nebojša Mrda) i redovni profesori (Nebojša Vladisavljević i Daniel Bochsler).

da se izbornom veću predloži izbor kandidata koji je već zaposlen na fakultetu.³⁵

U poslednja dva izbora u svako od zvanja, na svim konkursima je bio samo jedan kandidat, već zaposlen na fakultetu, a ni na jedan konkurs nije podnet nikakav prigovor na Stomatološkom fakultetu,³⁶ na Saobraćajnom fakultetu,³⁷ kao ni na Biološkom fakultetu:³⁸

Univerzitet u Novom Sadu

U poslednja dva izbora u svako od zvanja, na svim konkursima je bio samo jedan kandidat, već zaposlen na fakultetu, a ni na jedan konkurs nije podnet nikakav prigovor na Filozofskom fakultetu,³⁹ na Medicinskom fakultetu,⁴⁰ kao ni na Prirodno-matematičkom fakultetu.⁴¹ Na Tehnološkom fakultetu nisu javno dostupni referati ili izveštaji o izborima u zvanje.⁴²

Univerzitet u Nišu

U poslednja dva izbora u svako od zvanja, na svim konkursima je bio samo jedan kandidat, već zaposlen na fakultetu, a ni na jedan

35 Videti: Druga sednica Veća naučnih oblasti pravno-ekonomskih nauka, 11.2.2020. godine, <http://webserver.rcub.bg.ac.rs/publicFileDownload?idSednicaMaterijal=54175>

36 Izveštaji o izborima u zvanja: docenti (Drago Jelovac i Nikola Miković), vanredni profesori (Branka Popović i Jelena Roganović) i redovni profesori (Božidar Brković i Đurica Grga).

37 Izveštaji o izborima u zvanja: docenti (Nenad Marković i Mladen Krstić), vanredni profesori (Nenad Bjelić i Marija Malnar) i redovni profesori (Petar Miroslavljević i Snežana Mladenović).

38 Izveštaji o izborima u zvanja: docenti (Ana Golubović i Tamara Karan Žnidarić), vanredni profesori (Dragana Cvetković i Duško Čirović) i redovni profesori (Peđa Janačković i Tanja Berić).

39 Izveštaji o izborima u zvanja: docenti (Lazar Milentijević i Stefan Ninković), vanredni profesori (Bojan Janičić i Nenad Ninković) i redovni profesori (Dejan Pralica i Vladimir Barović).

40 Izveštaji o izborima u zvanja: docenti (Mirjana Udicki i Ljuba Vujanović), vanredni profesori (Ana Uram Benka i Arsen Uvelin) i redovni profesori (Gordana Dragovac i Vesna Stojanović).

41 Izveštaji o izborima u zvanja: docenti (Mirjana Ćuk i Boris Radak), vanredni profesori (Igor Stamenković i Ljiljana Knežević) i redovni profesori (Uglješa Stankov i Daniela Šojić Merkulov).

42 Na sajtu fakulteta nema dostupnih izveštaja, dok na sajtu Univerziteta ne postoje online izveštaji pre 15.7.2020. godine: <https://www.uns.ac.rs/index.php/univerzitet/javnost-rada-2/izbori-u-zvanja>

konkurs nije podnet nikakav prigovor na Filozofskom fakultetu⁴³ i na Građevinsko-arhitektonskom fakultetu.⁴⁴ Na Prirodno-matematičkom fakultetu nisu javno dostupni referati ili izveštaji o izborima u zvanje, dostupni su samo dokumenti kandidata koji bi trebalo da budu prilog ispunjenost uslova za izbor u zvanje.⁴⁵ Na Medicinskom fakultetu⁴⁶ u poslednja dva izbora u svako od zvanja, na svim konkursima je bio samo jedan kandidat, već zaposlen na fakultetu. U vezi sa jednim izborom, odnosno u vezi sa konkursom za izbor redovnog ili vanrednog profesora, Komisija je prvobitno predložila izbor u zvanje redovnog profesora, a nakon prigovora i osporavanja ispunjenosti uslove za izbor u redovnog profesora, komisija je preinačila odluku i predložila reizbor kandidata u zvanje vanrednog profesora.⁴⁷

Iz pregleda referata komisija (po dva sa svakog fakulteta za svako od tri nastavnička zvanja) videli smo pre svega da dokumentacija nije dostupna na sajtovima svih fakulteta ili univerziteta. Kao jedna od ključnih odrednica jeste činjenica da je na gotovo svim konkursima bio po samo jedan kandidat (već zaposlen na fakultetu). U tek nekoliko slučajeva su uloženi prigovori, a jedan prigovor jeste doveo do toga da komisija promeni svoj predlog odluke (Medicinski fakultet Univerziteta u Nišu) i da nakon utvrđivanja da kandidat ne ispunjava uslove za izbor u zvanje redovnog profesora predloži reizbor u zvanje vanrednog profesora. U svim izborima, na pozicije za koje su raspisani konkursi – izabrani su već zaposleni na fakultetu.

---

43 Izveštaji o izborima u zvanja: docenti (Lilijana Janković i Mirjana Bojanić Ćirković), vanredni profesori (Nermin Vucelji i Gordana Đigić) i redovni profesori (Violeta Stojičić i Slaviša Nedeljković).

44 Izveštaji o izborima u zvanja: docenti (Jasmina Tamburić i Dušan Grdić), vanredni profesori (Goran Jovanović i Srđan Živković) i redovni profesori (Aleksandar Keković i Gordana Topličić Ćurčić).

45 Videti na: [https://www.ni.ac.rs/component/jak2filter/?Itemid=504&sissearch=1&theme=izbor-u-zvanje&ordering=alpha&category_id=1&xf_3\[0\]=7](https://www.ni.ac.rs/component/jak2filter/?Itemid=504&sissearch=1&theme=izbor-u-zvanje&ordering=alpha&category_id=1&xf_3[0]=7)

46 Izveštaji o izborima u zvanja: docenti (Jovana Ćukuranović Kokoris i Jelena Milenković), vanredni profesori (Biljana Stošić i Nebojša Stefanović) i redovni profesori (Marina Vlajković i Aleksandra Stanković).

47 Videti Izveštaj o kandidatima za izbor u zvanje nastavnika: https://www.medfak.ni.ac.rs/images/MF_Izbornovece/2019/Izvestaji/13.Nastavnici-17.09.2019/Konkurs-08.05.2019/1.%20Hirurgija.pdf, prigovor: https://www.medfak.ni.ac.rs/images/MF_Izbornovece/2019/Prigovori/Hirurgija-27.11.2019/Prigovor.pdf i odgovor komisije na prigovor na odluku o izboru: https://www.medfak.ni.ac.rs/images/MF_Izbornovece/2019/Prigovori/Hirurgija-27.11.2019/Odgovor%20Komisije%20na%20prigovor.pdf

4. Razgovori sa predstavnicima fakulteta – stavovi nastavnika o procedurama i praksi napredovanja u zvanja

Da bismo se upoznali sa praksom izbora u zvanja, prednostima, manama, uslovima, kriterijumima, mogućim pravcima unapređenja konkursa i politike zapošljavanja na univerzitetima i unapređenja kvaliteta naučno-istraživačkog rada, u periodu maj – avgust 2020. godine urađeni su intervjui sa predstavnicima fakulteta koja su obuhvaćena ovim istraživanjima. Razgovori su vođeni sa predstavnicima tri različita univerziteta i sa predstavnicima sve četiri naučne oblasti kako bismo utvrdili da li postoje razlike kako među univerzitetima, tako i među naučnim oblastima.

Intervjui su obuhvatili više različitih oblasti: normativni okvir; prakse izbora u zvanja; kriterijumi/uslovi za izbor u zvanja i napredovanje kao i perspektiva naučno istraživačkog rada.

Učesnici u istraživanju su: Dalibor Pešić (Saobraćajni fakultet Univerziteta u Beogradu – vanredni profesor i prodekan za naučno-istraživački rad), Tijana Cvetić Antić (Biološki fakultet Univerziteta u Beogradu – vanredna profesorka i prodekanka za nauku i doktorske studije), Dušan Stamenković (Filozofski fakultet Univerziteta u Nišu – vanredni profesor i prodekan za naučno-istraživački rad), Rade Čukuranović (Medicinski fakultet Univerziteta u Nišu – redovni profesor i prodekan za nastavu na studijskom programu integrisanih akademskih studija medicine), Slaviša Trajković (Građevinsko-arhitektonski fakultet Univerziteta u Nišu), Aleksandra Pavlović (Prirodno-matematički fakultet Univerziteta u Nišu – redovna profesorka i prodekanka za nauku i naučno-istraživački rad), Zoran Paunović (Filozofski fakultet Univerziteta u Novom Sadu – redovni profesor i prodekan za međunarodnu saradnju i nauku), Duško Kozić (Medicinski fakultet Univerziteta u Novom Sadu – redovni profesor i prodekan za nauku), Zita Šereš (Tehnološki fakultet Univerziteta u Novom Sadu – vanredna profesorka i prodekanka za nauku).

4.1. Normativni okvir izbora u zvanja

Ovaj deo istraživanja se bavi temama da li bi pravni akti poput Zakona o visokom obrazovanju trebalo da sadrži detaljnije norme i procedure za izbore nastavnika na fakultetima ili je to pitanje na nivou univerziteta, da li su postojeća pravila dovoljno kvalitetno uredila oblast napredovanja u zvanjima i da li ih je neophodno unaprediti, da li pravila obezbeđuju nediskriminaciju i da li garantuju da će najbolji kandidati biti izabrani, da li su jasno i precizno definisani zahtevi koji se odnose na stručno-profesionalni doprinos, doprinos akademskoj i široj zajednici i saradnja sa drugim visokoškolskim, naučno-istraživačkim i drugim institucijama i da li bi oni mogli na neki način da se kvantifikuju i da li pojedinačni fakulteti imaju više zahteve od univerzitetskih.

U pogledu zakonskog normiranja procedura za izbor u zvanja, podeljena su mišljenja među predstavnicima fakulteta i univerziteta. Deo učesnika istraživanja smatra da norme moraju da ostanu na nivou univerziteta zbog autonomije univerziteta i kako se procedura izbora nastavnika odvija na samostalnoj visokoškolskoj ustanovi, detaljnije uslove mora da utvrđuje univerzitet. Pojedini profesori smatraju da bi kriterijumi trebalo da budu jedinstveni na nivou univerziteta, a ne da pojedini fakulteti imaju strožije kriterijume. Sa druge strane, deo profesora smatra da bi Zakon o visokom obrazovanju ili podzakonska akta (uredbe i pravilnici) trebalo da propisuju minimalne kriterijume jedinstvene za celu državu. Takođe, pojedini profesori smatraju da bi trebalo urediti i na nivou zakona, ali ostaviti mogućnost da se univerzitetima, posebno u specifičnim oblastima ostavi mogućnost za dodatno uređivanje normi. Jedna od učesnica istraživanja smatra da bi se zakonom trebalo definisati da sva univerzitetska nastavnička zvanja podrazumevaju naučnu aktivnost (određene publikovane radove), ali i zbog raznolikosti naučnih oblasti (kao i različitih mogućnosti publikovanja zavisno od oblasti) da fakulteti mogu bliže definisati uslove. Jedan od profesora navodi da su najviši kriterijumi u pogledu objavljenih radova na SCI listi, a da se ona ne pominju u zakonu i da u pojedinim oblastima (humanističke nauke), a posebno u pojedinim pod-oblastima može napraviti velike probleme nastavnicima jer ne postoje časopisi u kojima može da se objavljuje,

ali navodi da bi svi univerziteti trebalo da imaju iste kriterijume i da ih je potrebno ujednačiti.

U odnosu na to da li postojeća pravila (zakoni, minimalni kriterijumi, postupci izbora i sl.) dovoljno dobro uređuju oblast napredovanja u zvanjima i da li postoje oblasti koje bi trebalo dodatno regulisati sagovornici su gotovo saglasni da su pravila precizno i jasno utvrđena. Jedan od profesora upozorava na to da postojeća pravila dosta dobro uređuju ovu oblast, ali da je problem striktna primena tih pravila. Dodatno, drugi profesor navodi da su pravila precizna, ali da su kriterijumi veoma niski i lako dostižni na gotovo svim fakultetima, dok sa treće strane, jedna od profesorki smatra da su pravila dobro uređena i da propisuju visoke standarde zapošljavanja akademskog osoblja. Ona je istakla da se na nekim fakultetima nastavnici biraju za naučnu oblast, a u nekim za užu naučnu oblast i da to treba preciznije definisati.

U vezi sa tim da li postojeća pravila obezbeđuju nediskriminaciju i da li garantuju da će najbolji kandidati biti izabrani mišljenja su među sagovornicima izuzetno podeljena. Dok jedan manji deo profesora tvrdi da su pravila dobra i su procedure dovoljno precizne da se izabere najbolji kandidat, pojedini učesnici u istraživanju ukazuju na primenu pravila pa navode da „ako se poštuju“ propisana pravila mogućnost diskriminacije je isključena. Jedna od profesorka sa kojom smo razgovarali navodi da i pored dobrih pravilnika, uvek postoji mogućnost za neregularnosti i da etičke komisije treba da razmatraju sve potencijalno sporne slučajeve. Profesorka koja je učestvovala u istraživanju ističe da se obično izabere najbolji kandidat, ali da ima slučajeve kada više kandidata ispunjavaju minimum uslova za izbor u zvanje, a tada je na komisiji koga najviše preferira i ističe da tu već pobližih kriterijuma nema. Jedan od profesora još jednom ukazuje da su pravila u redu, ali da je problem njihova primena i da je zato moguće da najbolji kandidat ne bude uvek izabran. Takođe, profesorka koja je učestvovala u istraživanju ističe da fakultet raspisuje konkurs i imenuje komisiju koja procenjuje kompetentnost i sposobnost svih prijavljenih kandidata i daje predlog za izbor u zvanje nastavnika za datu oblast. Ona ističe, da kako Senat svake samostalne visokoškolske ustanove

utvrđuje minimalne uslove koje učesnici konkursa treba da ispune prilikom izbora nastavnika, postojeća pravila ne garantuju da će najbolji kandidati biti izabrani tj. ostavljaju prostor za negativnu selekciju, što posledično može da utiče na kvalitet nastave i naučno-istraživački rad. Jedan od profesora ističe da je njegov utisak da još uvek ima dovoljno prostora da se na ponekom konkursu „pogura“ kandidat koji nije najbolji među prijavljenima, na način koji nije pravedan, ali je formalno odbranljiv. On smatra da bi takve mogućnosti trebalo dodatno ograničiti, ako ih već nije moguće sasvim ukinuti.

Kada se radi o kriterijumima koji se odnose na stručno-profesionalni doprinos, doprinos akademskoj i široj zajednici i saradnju sa drugim visokoškolskim, naučno-istraživačkim i drugim institucijama svi sagovornici su istakli da je ova oblast dobro regulisana, da nije bilo problema kada se radi o ovim kriterijumima i da bi eventualna kvantifikacija vodila drugačijoj krajnosti i da bi možda izgubilo suštinu. Dati su predlozi da se dodatno definiše „doprinos široj zajednici“ kroz edukaciju stanovništva, naučno-popularne tekstove i sl, kao i da se u kriterijume mogu dodati oblasti kao što su saradnja sa privredom i javnim preduzećima kao konkretan doprinos razvoju društva i države.

U odnosu na to da li fakulteti imaju više kriterijume od univerzitetskih – Biološki fakultet Univerziteta u Beogradu ima više kriterijume, Saobraćajni fakultet Univerziteta u Beogradu ih nema iako profesor koji je učestvovao u istraživanju smatra da bi ih trebalo uvesti jer „ne postoje kriterijumi koji se ne mogu ispuniti“, da viši kriterijumi donose kvalitet i ističe da kada je uvođen kriterijum značajnosti radova da je velika većina profesora bila protiv i da su jako teško objavljivali u vodećim međunarodnim časopisima, ali da je sada mnogo lakše ispuniti ne samo minimalne nego i značajno više kriterijume. Filozofski fakultet Univerziteta u Novom Sadu nema više kriterijume, Medicinski fakultet Univerziteta u Novom Sadu ima više kriterijume zbog problema „dopisivanja autora na radove“ pa je uvedeno jedno „prvo autorstvo“ kao uslov. Tehnološki fakultet u Novom Sadu ima znatno strožije kriterijume od univerzitetskih. Građevinsko-arhitektonski fakultet u Nišu nema više kriterijume jer kako učesnik u istraživanju ističe – „pojedine kolege

ne mogu da ispune ni postojeće kriterijume univerziteta“. Medicinski i Prirodno-matematički fakultet u Nišu nemaju više kriterijume, dok Filozofski fakultet u Nišu ima nešto više kriterijume od univerzitetskih.

4.2. Prakse izbora u zvanja

Ovaj deo istraživanja se bavi praksom izbora u zvanja i da li postoje nepravilnosti prilikom sprovođenja konkursa, pisanja izveštaja/referata, glasanja izbornog veća, procedurama na univerzitetu i sl. Ispitali smo i da li međuljudski odnosi mogu da utiču na izbore u zvanja, koliko je rasprostranja praksa da se na konkurse prijavljuje samo jedan kandidat, da li postoji nepotizam, da li postoje ozbiljne rasprave o izveštajima komisija, pitanje odgovornosti rada komisije i glasanja o izveštajima i procedura potvrde izbora na univerzitetu.

U pogledu nepotizma u procesima izbora u zvanje na fakultetima i na univerzitetima, iako niko od sagovornika nije naveo da se to dešava na njihovom fakultetu, gotovo svi su saglasni da takve stvari postoje na drugim fakultetima i univerzitetima. Više sagovornika je reklo da se dešava, ali retko ili da se dešava, ali sporadično. Jedan od naših sagovornika u ovom istraživanju ističe da nažalost ima takvih slučajeva, možda ne u meri u kojoj se o tome priča, ali da je sasvim izvesno da takvi primeri postoje i da nisu retki.

U kontekstu međuljudskih odnosa na fakultetima (lični odnosi među nastavnicima i saradnicima) i da li utiču na izbore u zvanja (problemi sa izborom zbog odnosa sa drugim profesorima, diskusije na izbornim većima zbog ličnih nesuglasica i sl) različita su viđenja među profesorima koji su bili deo ovog istraživanja. Jedan deo nastavnika smatra da ne postoje ovakve tendencije i da makar u poslednje vreme oni ne postoje na njihovim fakultetima, ali sa druge strane deo nastavnika vidi takve probleme i smatra da lični odnosi značajno utiču. Dodatno, jedna od profesorki ističe da lični odnosi svakako utiču - počev od predloga komisije, jer se već komisija bira u skladu sa tim. Ali ona smatra da je to prirodno. Kako ističe, na kraju krajeva i naučna-stručna saradnja, razmene, itd. započinju na osnovu pozitivnih

preporuka i ličnih kontakata, što je sasvim opravdano. Sa druge strane, jedna od sagovornica ističe da nije bilo primera problema sa izborima (u pogledu međuljudskih odnosa) kada sam proces otpočne, ali da postoji mogućnost da rukovodilac (šef katedre/oddeljenja) ne pokreće izbor u više zvanje iako su uslovi ispunjeni. Ističe da postoji mogućnost da uzrok tome bude konflikt ili lična netrpeljivost, iako se obično navodi da je za više zvanje ipak potrebno prevazići minimalne kriterijume kao formalno obrazloženje takvih pojava.

Svi sagovornici su saglasni sa tim da ne postoje primeri da dobri lični odnosi sa kolektivom (sa većinom nastavnika) dovode do toga da se glasa za referate i da se vrši izbor ukoliko kandidat ne ispunjava uslove. Minimalne kriterijume mora svako da ispunjava jer konačnu reč ima univerzitet kroz svoju proceduru izbora kojom se sprečava da kandidati koji ne ispunjavaju kriterijume dobiju unapređenje.

U pogledu mehanizama kako smanjiti uticaje ličnih odnosa kao faktora prilikom odlučivanja (glasanja) na izbornom veću ili u radu komisija, sagovornici uglavnom smatraju da taj uticaj nije od presudne važnosti – da je ceo proces definisan i da lični odnosi ne mogu previše uticati na konačan ishod, ali ističu i da uvek postoji ljudski faktor i da ne može da se pronađe način da se on eliminiše, da se prilikom odluka pojedinci vode ličnom i profesionalnom etikom, a da se one mogu razlikovati, ali da bi eventualno etičke komisije i ombudsman mogli da razmatraju sve potencijalno sporne slučajeve.

U istraživanju smo hteli da vidimo kako sagovornici vide da se može unaprediti ceo process izbora u zvanje, da li je možda neophodno da više članova komisije čine oni koji nisu zaposleni u visokoškolskoj ustanovi, da li bi izmeštanje procesa izvan fakulteta doprinelo smanjenju negativne selekcije i izboru najboljih kandidata i imamo različite poglede od strane nastavnika koji su bili deo istraživanja. Jedan od sagovornika smatra da ne bi trebalo da se komisije izmeštaju sa univerziteta jer se plaši da bi postojao veliki uticaj politike i donosioca odluka na nivou ministarstva na izbore nastavnika, ali podržava anonimne komisije na univerzitetu koje bi garantovale nezavisnost i objektivnost prilikom

odlučivanja. Sa druge strane, jedan od sagovornika smatra da bi izmeštanje komisija sa fakulteta vrlo verovatno unapredilo proces, a u potpunosti podržava i međunarodne komisije jer kako ističe – tako funkcionišu najbolji univerziteti. Međutim dodaje da bi to jako teško funkcionisalo, zato što nastavnici u Srbiji imaju veliki strah od gubitka posla i da je gotovo sigurno da ako je neko ispunio uslove da će biti unapređen ili reizabran i da se na taj način gubi izvrsnost u naučnim istraživanjima. Za njega, izmeštanje komisija sa fakulteta bi dovelo do veće izvrsnosti jer bi naterala nastavnike da više rade na istraživanjima i publikovanju u međunarodnim časopisima. Ističe i da je dobar potez to što su npr. procedure za odbrane doktorskih disertacija unapređene kroz pravilo da mentor ne može biti član komisije. Za jedan deo profesora, nije neophodno menjati sastave komisije jer direktni saradnici iz oblasti mogu najbolje prepoznati kvalitet kandidata (kada je to moguće, ističu da je u mnogim oblastima nedovoljno velik broj onih koji mogu biti članovi komisija pa je teško postići neutralnost), ali dodaju da bi bilo korektno povećati broj nezavisnih (spoljnih) članova komisije u uslovima kada je to moguće ili uključiti članove iz inostranstva. Jedna od sagovornica u istraživanju dala je predlog da se pored redovne (već postojećih) komisija formira i anonimna koja bi dodatno dala mišljenje za svaki izbor (upoređujući takvo rešenja sa recenzijama predloga tehničkih rešenja pri Ministarstvu prosvete, nauke i tehnološkog razvoja). Jedan od predloga jesu međunarodni konkursi i međunarodne komisije, ali jedan od profesora smatra da je to trenutno nerealno s obzirom na veličinu i značaj univerziteta u Republici Srbiji. Sa druge strane, jedan od sagovornika smatra da bi konkurse najviše unapredilo pravilo da se insistira na prvo-autorstvu u originalnim naučnim publikacijama. Dodatno profesori ističu da bi samo dosledna primena već postojećih pravila sama po sebi garantovala da će najbolji kandidati biti izabrani.

U radu komisija bi trebalo da postoji odgovornost koju profesori trenutno ne prepoznaju osim kroz odbore za etička pitanja i etičke komisije, pre svega za netačno navođenje podataka ili odsustvo provere podataka prilikom pisanja referata. Mere ne bi trebalo da se završavaju na javnoj opomeni, a odgovornost za rad u komisiji mora da postoji. Dodatno,

profesori navode da nastavnici moraju da se pridržavaju zakona, statuta i drugih pravilnika, ali deo profesora vidi da postoje situacije u kojima ne postoji odgovornost komisije i kada se npr. ne proveravaju podaci o radovima (kao u slučaju koji smo utvrdili u prethodnom poglavlju pri izboru na Medicinskom fakultetu u Nišu). Svi sagovornici su saglasni da su debate i rasprave o izveštajima o izborima u zvanje retke, osim u slučajevima kada postoji “nešto sporno”, a uglavnom se to dešava kada na konkursima ima više kandidata.

Značajan broj sagovornika u istraživanju je pozitivno odgovorio na pitanje da li se dešava da izborno veće ne želi da usvoji referat o izboru u zvanje, odnosno da se odlaže glasanje o izboru u zvanje i da članovi izbornog veća ne žele da prisustvuju glasanju čime opstruiraju pojedine izbore u zvanja. Dodatno, sagovornici su istakli da se dešava, ali ne često da Univerzitet vraća izveštaje fakultetu zbog manjkavosti ili ukoliko kandidati ne ispunjavaju kriterijume, ali da takvi slučajevi nisu toliko česti. Filozofski fakultet Univerziteta u Nišu ima internu komisiju koja proverava svu dokumentaciju i ispunjenost kriterijuma pored komisije koja piše referat kako se ne bi dešavalo da univerzitet odbija izveštaje.

Iako smo u pregledu izbora u zvanje videli da se na konkurse uglavnom prijavljuje samo jedan kandidat, veliki broj učesnika u istraživanju ne vidi prevelik problem sa tom praksom, posebno za pozicije redovnog i vanrednog profesora (jer je mala naučna zajednica i teško je ispuniti opšte formalne uslove). Ističe se da se uglavnom prijavljuje samo jedan kandidat, uz eventualno kandidate koji su zaposleni na nekom od instituta, ali da tu prevagu odnese pedagoško iskustvo nastavnika koji su već zaposleni na fakultetu pa kada već zaposleni ispunjavaju uslove za napredovanje ili reizbor – a kada ima više kandidata uvek se bira kandidat koji je već zaposlen na fakultetu. Jedna od profesorki ističe da ova praksa pokazuje koliko je “teško ući na Univerzitet ukoliko nemate podršku iznutra”. Sa druge strane, jedan od sagovornika smatra da nije uobičajna praksa samo jednog kandidata i da se često dešava da nenadano prijavljeni kandidat istisne evidentnog (“onog za koga je konkurs raspisan”) i navodi da sistem nije zatvoren i da

postoji nezanemarljiv broj profesora koji nisu počeli kao asistenti već su rad na fakultet počeli izborom u nastavničko zvanje, ali dodaje da je ipak u najvećem broju slučajeva konkurs “pro-forme” i raspisan za tog i tog kandidata. Jedna od sagovornica navodi da se često javlja samo jedan kandidat na konkurs i da su dobri odnosi u radnom kolektivnu ključni. Dodaje da je najčešći slučaj kretanja od asistenta jer profesor sam sebi bira nastavnika i da je za ulazak na univerzitet potrebna unutrašnja podrška sa fakulteta. Pojedini profesori su istakli i činjenicu da se sistem delimično otvorio u poslednje vreme, odnosno sa uvođenjem minimalnih kriterijuma na univerzitetima i da sada nikome nije zagarantovan izbor i postoje primeri kada nastavnici ne budu reizabrani ili unapređeni i da ostaju bez posla što govori da konkursi nisu “pro-forme” (primeri Filozofskog i Medicinskog fakulteta u Nišu). Takođe, jedna od učesnica u istraživanju smatra da lični odnosi među nastavnicima mogu da budu ključni prilikom izbora kandidata. Mišljenja je da ukoliko postoji namera da se nastavniku ili saradniku na fakultetu “zagorča život ili karijera” od strane drugih nastavnika, to se može učiniti i navodi da u Srbiji nije uspostavljen potpuno otvoren nastavnički i istraživački prostor baziran na izvrsnosti. Opšti zaključak kod dela sagovornika je da se svakako kriterijumi i minimalni uslovi moraju ispuniti, ali kada su ispunjeni – izbori su uobičajno “pro-forme”.

4.3. Kriterijumi za izbor u zvanja i napredovanje i perspektiva naučno-istraživačkog rada

Ovaj deo istraživanja se bavi kriterijumima za izbor u zvanja i napredovanjem – radovi, vrednovanje radova, citiranost, domaći naučni časopisi – klijentelizam u procesima objavljivanja kao razmena usluga u odnosima istraživača i urednika časopisa, recenzenti u naučnim časopisima i procesi recenzije, liste časopisa i kategorizacija, izdavanje udžbenika, sistem podsticaja za nastavnike, stanje naučnog rada i odnos naučnog rada i nastave.

Najveći broj nastavnika koji su učestvovali u istraživanju smatra da su kriterijumi realni (i dostižni). Pojedini profesori smatraju da su kriterijumi visoki, ali primereni, drugi da su niski u odnosu na ozbiljne evropske

države, treći da su previsoki i da se nastavnici previše fokusiraju na broj radova, uređivanja i projekte, a da se zapostavlja kvalitetna nastava, inovativnost u nastavi, saradnja sa privredom i sl. Deo nastavnika iz oblasti društveno-humanističkih nauka smatra da mora postojati razlika u kriterijumima i uslovima za različite naučne oblasti, da se u ovim oblastima često dešava da nemate časopise u kojima možete da objavite radove koji su vam potrebni za napredovanje zbog prirode tema kojima se bavite i da je zato neophodno da se kriterijumi prilagode različitim užim oblastima. Svi sagovornici su istakli da ne postoje primeri da je neko izabran ili unapređen, a da nije ispunio minimalne uslove za izbor u zvanje.

U odnosu na pristupno predavanje kao proceduru, najveći deo nastavnika u ovom istraživanju ne smatra da je potrebno kao obavezan uslov, da na osnovu njega nije realno utvrditi bilo čije znanje niti može da bude dokaz kompetentnosti, da je protokolarna i formalna stvar gde se ne može utvrditi pedagoško iskustvo, ali imamo i primer da nastavnici smatraju da je procedura pristupnog predavanja farsa i da je potpuno bespotrebno.

Broj radova u određenim kategorijama (M21-M22-M23) časopisa se smatra kao najteži ili najviši kriterijum za izbor u zvanja. Kao i za sve uslove, najveći broj nastavnika smatra da je kriterijum broja radova u časopisima M21-M23 kategorijama realan i korektan uslov. Nastavnici dodaju da je u nekim oblastima kandidatima nešto teže da zadovolje ove kriterijume, ali da jesu objektivno postavljeni, dok u oblasti medicine jedan od profesora smatra da su zahtevi preniski i da se samo povećavanjem kriterijuma objavljivanja u relevantnim časopisima može podići kvalitet i cenjenost naših univerziteta u svetu. Nastavnici u velikoj većini smatraju da ovakav sistem vrednovanja jeste odgovarajući i da daje podsticaj da se objavljuje u vrhunskim međunarodnim časopisima i da bi se moralo vrednovati i više kako bi se dao podsticaj nastavnicima da objavljuju jer se time podstiče izvrsnost u nauci.

Citiranost kandidata je još jedan od uslova koje kandidati moraju da ispune i velika većina nastavnika smatra da je ovaj kriterijum

odgovarajući (posebno zbog određenih oblasti gde nije moguće postići visok nivo citiranosti). Jedan od profesora iz oblasti medicinskih nauka je istakao da je ovaj kriterijum od 10 hetero citata za redovnog profesora prenizak i da je to ponižavajuće za medicinske nauke. Predlog koji je dao jedan od učesnika u istraživanju jeste da se za citiranost koriste samo relevantne baze podataka (WoS ili Scopus) i predlog druge profesorke da bi citiranost trebalo da se odnosi samo na one kategorije časopisa koje su definisane u kriterijumima za izbor za odgovarajuće naučno polje.

S obzirom na niže kriterijume za izbor u zvanje u oblasti društveno-humanističkih nauka, odnosno na mogućnost da se radovi za određena zvanja iz kategorije M21-M23 zamene kategorijama M24 ili M51 (domaći časopisi), pitali smo nastavnike kako vide ovu praksu. Deo nastavnika vidi da su u određenim oblastima domaći časopisi relevantni i da mogu da zamene više kategorije (npr. filološke nauke), dok deo nastavnika smatra da su isključivo međunarodni časopisi relevantni i da može da dovede do neravnopravnog položaja nastavnika u drugim strukama, a jedan od sagovornika smatra da domaći naučni časopisi moraju da se bore da dostignu SCI listu i da ne mogu biti zamena za vrhunske međunarodne časopise.

U pogledu domaćih naučnih časopisa podeljena su mišljenja nastavnika u ovom istraživanju. Deo smatra da postoje klijentelistički odnosi, prakse “usluge za uslugu”, objavljivanje radova kroz dogovore, ali i da je nezgodno generalizovati jer postoje časopisi u kojima zahvajući kvalitetnom i principijelnom radu uredništva tako nešto nije moguće. Takođe, deo nastavnika nije upućen u dešavanja sa domaćim naučnim časopisima i smatra da su baš zato važni međunarodni časopisi gde je ceo process značajno transparentniji.

Proces kreiranja listi časopisa i kategorizacija časopisa nastavnici u velikom broju ne vide kao transparentan i navode da bi morao biti značajno otvoreniji, a deo njih uopšte nije upućen kako i na koji način se kategorišu domaći naučni časopisi.

U odnosu na kriterijum izdavanja udžbenika i mogućih koruptivnih radnji oko udžbenika (obavezna kupovina i potpis profesora), jedan deo profesora tvrdi da nema takvih informacija, drugi deo smatra da kod pojedinih profesora nažalost postoji takva praksa, ali da se studenti ne žale nadležnim organima jer misle da je manji problem ako se knjiga kupi, nego da se tome suprostave ali da je neophodno sankcionisati prinudu kupovine udžbenika. Takođe su podeljena mišljenja oko udžbenika kao obaveznog uslova za izbor, jedan deo podržava kriterijum o izdavanju udžbenika, a drugi da upravo zbog pojave loših i koruptivnih praksi izdavanje udžbenika ne bi trebalo da bude nužan uslov prilikom izbora u zvanje, ali i da bi prevod stranog udžbenika trebalo da bude ekvivalent napisanom udžbeniku.

Velika većina profesora smatra da kriterijume koje kandidat mora da ispuni za napredovanje ne bi trebalo podići na viši nivo jer su realni u ovom trenutku, da se moraju popraviti uslovi za naučni rad, da se moraju samo više vrednovati rezultati istraživanja objavljeni u vrhunskim međunarodnim časopisima, ali ima i nastavnika koji smatraju da se nivo mora podići i da nauka u Srbiji značajno zaostaje za svetom. Profesor smatra da se moraju zahtevati prvo-autorski radovi i originalna istraživanja za napredovanje i minimum jedan rad iz kategorije M21 za izbor u zvanje redovnog profesora, dok druga profesorka smatra da su kriterijumi u redu, ali da nažalost “naši ljudski kapaciteti su takvi kakvi jesu i da ne treba očekivati da srpska nauka bude mnogo bolja od srpskog društva u celini”.

Ukoliko se pogledaju razlozi koje nastavnici vide zašto se ne objavljuje više radova u međunarodnim časopisima i zašto naši istraživači nemaju više međunarodnih istraživačkih projekata, oni ih vide u tome da je potrebno formirati praksu apliciranja za međunarodne projekte i da je neophodno edukovati nastavnike kako da se uključe u kompetitivne projekte, pre svega manjak novca za istraživanja, preopterećenost obavezama u nastavi, nedostatak mlađih istraživača, manjak mogućnosti za post-doktorska usavršavanja i studije i niski kriterijumi za izbor u zvanja (“da se mora ne bi bilo teško”).

Odnos države prema naučno-istraživačkom radu i naučno-istraživačkim projektima svi sagovornici vide slično, smatraju da postoji velika nesigurnost, nedovoljne finansije, (ne)rad nadležnog ministarstva i nedovoljna kompetentnost onih koji odlučuju o projektima, odsustvo evaluacije istraživanja, odsustvo povezivanja rada i rezultata na istraživačkim projektima sa zaradama i generalno niske zarade istraživača.

Dodatne preporuke za unapređenje procesa i postupka ili kriterijuma za izbor u zvanje smo dobili samo od jednog profesora koji je predložio obavezno mentorstvo odbranjene doktorske disertacije za zvanje redovnog profesora, prvo-autorstvo za radove u M21-M23 kategoriji i uvođenje reizbora u zvanje redovnog profesora, gde bi u svakom petogodišnjem period, redovni profesor morao biti mentor jedne odbranjene doktorske disertacije ili prvi ili poslednji autor jednog naučnog rada kategorije M21.

5. Zaključci i otvorena pitanja

Ovo istraživanje nam je pokazalo nekoliko ključnih stvari koje se tiču normi i praksi napredovanja i izvora u zvanja na univerzitetima u Republici Srbiji. Zakon definiše osnovne uslove za izbor nastavnika na univerzitetima, a dodatno kroz Minimalne uslove za izbor u zvanja nastavnika na univerzitetu, a minimalni uslovi su na pojedinačnim univerzitetima viši ili značajno viši u odnosu na Minimalne.

U pogledu izbornih uslova - stručno-profesionalni doprinos; doprinos akademskoj i široj zajednici; saradnja sa drugim visokoškolskim, odnosno naučno-istraživačkim institucijama u zemlji i inostranstvu) uslovi su u potpunosti različiti u zavisnosti od grana nauka i prilagođeni strukturi nauke, načinu funkcionisanja, naučnim istraživanjima i generalno radu u različitim oblastima i zaključak je da ih ne bi trebalo kvantifikovati i da svaka naučna oblast ili uža naučna oblast bi trebalo da definiše sopstvene kriterijume.

Kod obaveznih uslova – u odnosu na naučnu oblast postoje različiti uslovi za sva zvanja što govori o tome da postoje različiti rezultati i različiti nivoi konkurentnosti pojedinih grana nauka. Dok su kriterijumi i na nivou Minimalnih uslova za izbor u zvanja nastavnika na univerzitetu definisani na republičkom nivou značajno viši pre svega za medicinske nauke, a zatim i za prirodno-matematičke i tehničko-tehnološko u odnosu na društveno-humanističke nauke, toliko su i univerziteti samostalno podigli kriterijume pre svega za Medicinske nauke (prednjači Univerzitet u Beogradu). Univerzitet u Novom Sadu ima više kriterijume posebno u pogledu objavljenih radova za vanredne i redovne profesore u odnosu na druge univerzitete, dok Univerzitet u Beogradu i Univerzitet u Nišu u svim poljima nauka posebnu pažnju posvećuju domaćim i međunarodnim naučnim konferencijama i takođe imaju više kriterijume od minimalnih.

Pregled referata i izveštaja komisija o izborima u zvanje potvrdili su nam polaznu pretpostavku da se na konkursima prijavljuje najčešće

jedan kandidat i to onaj već zaposlen na fakultetu. Kroz prigovore koji su priloženi uz konkurse videli smo da komisija može izabrati kandidata ukoliko ima ispunjene minimalne uslove bez obzira na kvalitete drugog/ih kandidata (izbor na Fakultetu političkih nauka Univerziteta u Beogradu), ali i da ukoliko se ne ispunjavaju minimalni uslovi da će komisija preinačiti svoju odluku (Medicinski fakultet Univerziteta u Nišu).

Intervjui koje smo realizovali sa nastavnicima iz sve četiri naučne oblasti i sa tri univerziteta u Republici Srbiji su nam pokazali dosta različitih stvari. Kao najvažnije, da postoje poprilično različiti stavovi i percepcija među nastavnicima u odnosu na pitanje izbora u zvanja, napredovanja, kriterijumima i uslovima za izbor i procedurama koje definišu ceo proces izbora. Takođe, videli smo i potpuno različitu percepciju o kvalitetu istraživanja u Republici Srbiji, o sistemima podsticaja za nastavnike, otvorenosti ili zatvorenosti univerziteta, radu komisija za izbore u zvanja, međuljudskim odnosima na fakultetima, objavljivanju u međunarodnim časopisima, citiranosti i drugim kriterijumima izbora u zvanje. Iako nisu utvrđene razlike u odnosima na univerzitete ili na naučne oblasti (osim jasne različite pozicije društveno-humanističkih nauka i nižih kriterijuma u pogledu na broj radova i kategorije časopisa čime se polazna pretpostavka potvrdila i kroz ovo istraživanje i nešto više zahteve na kojima insistira medicinska naučna oblast), deluje da su različite pozicije i stavovi nastavnika dovoljno jasan signal da se nauka u Srbiji suočava i sa ozbiljnim problemom samo-vrednovanja i samopozicioniranja na međunarodnoj naučnoj sceni. Veliki deo nastavnika je svestan da postoje problemi, da su univerziteti delimično zatvoreni, da uslovi ne daju podsticaje da se bude izvrsniji u naučnim istraživanjima, ali veliki deo njih smatra da su trenutni uslovi za napredovanje ili reizbor realni i da ne postoje uslovi da se zahtevaju viši kriterijumi zbog niza drugih problema sa kojima se nastavnici suočavaju.

Pitanja koja ostaju otvorena za diskusiju unutar naučne zajednice, a proizilaze iz rezultata istraživanja koja se tiču normi, postupka i kriterijuma za izbor u zvanja u skladu sa zakonskim okvirom, minimalnim uslovima za izbor, razgovorima sa nastavnicima i praskom

koja postoji u Republici Srbiji:

1. Da li je neophodno zakonski definisati šire kriterijume za izbor u zvanje i definisati obavezu publikovanja radova u skladu sa međunarodnim standardima (liste časopisa)?

2. Da li je neophodno ostaviti univerzitetima i fakultetima mogućnost definisanja različitih kriterijuma u odnosu na specifičnost oblasti istraživanja u skladu sa mogućnostima publikovanja prema jasno utvrđenim pravilnikom na nivou Nacionalnog saveta za visoko obrazovanje koji će propisati mehanizme putem kojih se određenim naučnim oblastima ili užim naučnim oblastima može dozvoliti definisanje različitih kriterijuma?

3. Da li je neophodno uniformisanje izbora nastavnika u naučne oblasti ili uže naučne oblasti u okviru univerziteta i na koji način ujednačiti standarde izbora u naučne ili uže naučne oblasti?

4. Da li je neophodno dodatno unaprediti pravila vezana za suzbijanje prakse nepotizma i ohrabriti uzbunjivače i na koji način?

5. Kako i na koji način umanjiti mogućnost uticaja ličnih odnosa na fakultetima – da li i na koji način proces pokretanja postupka za izbor u zvanje mora da bude automatizovan, a ne da zavisi od šefa katedre/oddeljenja koji proces može da odugovlači zbog međusobnih nesuglasica i netrpeljivosti sa kandidatom?

6. Kako i na koji način reformisati sistem izbora u zvanja i rada komisija u pravcu veće objektivnosti i smanjenja uticaja međuljudskih odnosa na fakultetu. Da li se komisije mogu reformisati u pravcima: a) Komisije sa više nezavisnih (spoljnih) članova komisije; b) Anonimne komisije kao korektor komisija koje bira fakultet; c) Izmeštanje komisija na univerzitet koje bi bile anonimne; d) Međunarodne komisije tamo gde su moguće.

7. Kako obezbediti jasnu i preciznu odgovornost članova komisije za činjenice i proveru podataka u referatima i obezbediti sistem sankcionisanja za kršenje pravila rada u komisija?

8. Kako i na koji način na nivou zakona, podzakonskih akata ili na nivou univerziteta obezbediti pravila obaveznog prisustva i glasanja o izborima u zvanje svih članova izbornog veća kako bi se sprečilo blokiranje glasanja o referatima?

9. Kako i na koji način dodatno kreirati mehanizme da se ceni naučna izvrsnost pre svega kroz strože uslove za napredovanje u zvanja?

10. Kako i na koji način kreirati podsticaje da nastavnici više objavljuju u časopisima iz kategorije M21-M22-M23, a da se ne ugroze nacionalni naučni časopisi?

11. Da li je uslov citiranosti za izbor u zvanje neophodno uvećati za veliku većinu naučnih oblasti (ostaviti mogućnost smanjenja za pojedine uže naučne oblasti). Da li citiranost vezati samo za relevantne baze podataka i relevantne kategorije časopisa (koji se zahtevaju i za publikovanje)?

12. Da li je neophodna transparentnija i objektivnija kategorizacija domaćih časopisa i uvođenje mehanizma za kontrolu objavljivanja radova i slepih recenzija? Kako podsticati časopise da se bore za ulazak na SCI listu?

13. Da li je neophodno uvesti obavezno mentorstvo odbranjene disertacije za zvanje redovnog profesora i da li je to uopšte moguće?

14. Da li je neophodno uvesti “prvo-autorstvo” za radove u M21-M23 kategoriji da bi se smanjila praksa “dopisivanja autora” na radove i kako uopšteno ukinuti ili smanjiti ovu praksu?

15. Kako podsticati redovne profesore da objavljuju radove? Da li je neophodno uvođenje reizbora u zvanje redovnog profesora, gde bi

u svakom petogodišnjem periodu redovni profesor morao da ima određene rezultate?

16. Da li je u kriterijume koji se odnose na doprinos široj zajednici potrebno uvrstiti saradnju sa privredom (privrednim društvima) i javnim preduzećima?

Prilog 1. Minimalni uslovi za izbor u nastavnička zvanja

1. Polje prirodno-matematičkih nauka

Zvanje - docent	Minimalni uslovi	Beograd	Novi Sad	Niš
Opšti uslovi	Naučni naziv doktora nauka za naučnu oblast za koju se bira, stečen na akreditovanom univerzitetu i akreditovanom studijskom programu u zemlji ili diploma doktora nauka stečena u inostranstvu, priznata u skladu sa Zakonom o visokom obrazovanju.	/	/	/
Prvi izbor	Obavezni: 1. Pristupno predavanje iz oblasti za koju se bira, pozitivno ocenjeno od strane visokoškolske ustanove. 2. Pozitivna ocena pedagoškog rada u studentskim anketama tokom celokupnog prethodnog izbornog perioda (ako ga je bilo). 3. Objavljena dva rada iz kategorije M21, M22 ili M23	- Učešće na naučnom ili stručnom skupu (kategorije M31-M34 i M61-M64).	- Objavljena dva rada iz kategorije M21, M22 ili M23 iz naučne oblasti za koju se bira. Od 1.10.2018. godine kandidat mora najmanje na jednom radu sa biti prvi autor ili korespondent.	* U poslednjih pet godina ostvarenih najmanje 6 poena objavljivanjem naučnih radova u časopisima kategorija M21, M22, ili M23 , u skladu sa načinom bodovanja Ministarstva prosvete, nauke i tehnološkog razvoja Republike Srbije, pri čemu bar na jednom radu kandidat mora biti prvopotpisani autor, - Najmanje jedno izlaganje na međunarodnom ili domaćem-naučnom skupu.

Svaki sledeći izbor	<p>Obavezni:</p> <p>1. Iskustvo u pedagoškom radu sa studentima.</p> <p>2. Pozitivna ocena pedagoškog rada dobijena u studentskim anketama tokom celokupnog proteklog izbornog perioda.</p> <p>3. Objavljen jedan rad iz kategorije M21, M22 ili M23 u periodu od poslednjeg izbora iz naučne oblasti za koju se bira.</p>	<p>- Objavljena dva rada iz kategorije M21; M22 ili M23 iz naučne oblasti za koju se bira.</p> <p>- Učešće na naučnom ili stručnom skupu (kategorije M31-M34 i M61-M64).</p>	<p>- Objavljena dva rada iz kategorije M21, M22 ili M23 iz naučne oblasti za koju se bira.</p>	/
---------------------	--	---	---	---

Zvanje – vanredni profesor	Minimalni uslovi	Beograd	Novi Sad	Niš
Opšti uslov	Ispunjeni uslovi za izbor u zvanje docenta	/	/	/
Prvi izbor	<p>Obavezni:</p> <p>1. Iskustvo u pedagoškom radu sa studentima, odnosno, od strane visokoškolske ustanove, pozitivno ocenjeno pristupno predavanje iz oblasti za koju se bira, ukoliko nema pedagoško iskustvo.</p> <p>2. Pozitivna ocena pedagoškog rada (ako ga je bilo) dobijena u studentskim anketama tokom celokupnog</p>	<p>- Saopštena tri rada na međunarodnim ili domaćim naučnim skupovima (kategorije M31-M34 i M61-M64).</p>	/	<p>- Objavljen univerzitetski udžbenik za predmet iz studijskog programa fakulteta, odnosno univerziteta ili naučna monografija (sa ISBN brojem) iz uže naučne oblasti za koju se bira, u periodu od izbora u prethodno zvanje,</p> <p>- U poslednjih pet godina najmanje jedan rad objavljen u časopisu koji izdaje Univerzitet u Nišu ili fakultet Univerziteta u Nišu ili sa SCI liste, u</p>

	<p>proteklog izbornog perioda.</p> <p>3. Objavljena tri rada iz kategorije M21, M22 ili M23 od izbora u prethodno zvanje iz naučne oblasti za koju se bira.</p> <p>4. Originalno stručno ostvarenje ili rukovođenje ili učešće u projektu.</p> <p>5. Odobren udžbenik za užu oblast za koju se bira, monografija, praktikum ili zbirka zadataka (sa ISBN brojem).</p>			<p>kojem je prvopotpisani autor.</p> <p>* Najmanje 12 poena ostvarenih objavljivanjem naučnih radova u časopisima kategorija M21, M22 ili M23, u skladu sa načinom bodovanja MPNTR Republike Srbije, pri čemu bar na jednom radu kandidat mora biti prvopotpisani autor,</p> <p>- Najmanje tri izlaganja na međunarodnim ili domaćim naučnim skupovima.</p>
Svaki sledeći izbor	<p>1. Iskustvo u pedagoškom radu sa studentima.</p> <p>2. Pozitivna ocena pedagoškog rada dobijena u studentskim anketama tokom celokupnog proteklog izbornog perioda.</p> <p>3. Objavljena dva rada iz kategorije M21, M22 ili M23 u periodu od poslednjeg izbora iz naučne oblasti za koju se bira.</p>	- Saopštena tri rada na međunarodnim ili domaćim naučnim skupovima (kategorije M31-M34 i M61-M64) u periodu od poslednjeg izbora iz naučne oblasti za koju se bira.	- Objavljena tri rada iz kategorije M21, M22, ili M23 iz naučne oblasti za koju se bira.	

Zvanje – redovni profesor	Minimalni uslovi	Beograd	Novi Sad	Niš
Opšti uslovi	Ispunjeni uslovi za izbor u vanrednog profesora	/	/	/
Uslovi za izbor	1. Iskustvo u pedagoškom radu sa studentima.	Saopšteno pet radova na međunarodnim	- Najmanje jedan rad mora biti iz kategorije	- Mentorstvo ili komentorstvo bar jedne doktorske

	<p>2. Pozitivna ocena pedagoškog rada u studentskim anketama tokom celokupnog proteklog izbornog perioda.</p> <p>3. Objavljena četiri rada iz kategorije M21, M22 ili M23 od izbora u prethodno zvanje iz naučne oblasti za koju se bira.</p> <p>4. Citiranost od 10 hetero citata.</p> <p>5. Jedno plenarno predavanje na međunarodnom ili domaćem naučnom skupu ili dva saopštenja na međunarodnom ili domaćem naučnom skupu.</p> <p>6. Knjiga iz relevantne oblasti, odobren udžbenik za užu oblast za koju se bira, poglavlje u odobrenom udžbeniku za užu oblast za koju se bira ili prevod inostranog udžbenika odobrenog za užu oblast za koju se bira, objavljeni u periodu od izbora u nastavničko zvanje.</p> <p>7. Rezultati u razvoju naučnonastavnog podmlatka na fakultetu.</p> <p>8. Učešće u komisiji za odbranu tri završna rada na specijalističkim, odnosno master akademskim studijama.</p>	<p>ili domaćim skupovima od kojih jedan mora da bude plenarno predavanje ili predavanje po pozivu nameđunarodnom ili domaćem naučnom skupu (kategorije M31-M34 i M61-M64).</p>	<p>M21 ili M22.</p> <p>* U slučaju da nastavnik nema mogućnosti da realizuje mentorstvo, obavezan je da ispuni dodatne kriterijume za izbor u zvanje redovnog profesora. Dodatni kriterijum: objavljena dva rada iz kategorije M21, M22 ili M23 iz naučne oblasti za koju se bira, od poslednjeg izbora u zvanje.</p>	<p>disertacije, s tim što se ovaj uslov može zameniti jednim naučnim radom u časopisu kategorie M21 ili M22, ili jednim udžbenikom ili jednom monografijom</p> <p>* Objavljen osnovni udžbenik za predmet iz studijskog programa fakulteta, odnosno univerziteta ili naučna monografija (sa ISBN brojem) iz uže naučne oblasti za koju se bira, u periodu od izbora u prethodno zvanje, ili od izbora u zvanje docenta najmanje dve publikacije iz kategorije udžbenik ili monografija iz uže naučne oblasti za koju se bira pri čemu najmanje jedna mora biti osnovni udžbenik ili monografija.</p> <p>* Najmanje 18 poena ostvarenih objavljivanjem naučnih radova u časopisima kategorija M21, M22, M23, u skladu sa načinom bodovanja MPNTR Republike Srbije, s tim što se jedan rad može zameniti ostvarenim rezultatom kategorije M91, pri tome bar na jednom radu kandidat mora biti prvopotpisani autor.</p>
--	---	--	--	--

				<p>- Najmanje šest izlaganja na međunarodnim ili domaćim naučnim skupovima,</p> <p>- Najmanje deset citata naučnih radova kandidata u drugim naučnim radovima objavljenim u naučnim časopisima kategorija M21, M22, M23 (izuzimajući autocitate i citate saradnika, odnosno kocitate).</p>
--	--	--	--	---

2. Polje tehničko-tehnoloških nauka

Zvanje - docent	Minimalni uslovi	Beograd	Novi Sad	Niš
Opšti uslovi	Naučni naziv doktora nauka za naučnu oblast za koju se bira, stečen na akreditovanom univerzitetu i akreditovanom studijskom programu u zemlji ili diploma doktora nauka stečena u inostranstvu, priznata u skladu sa Zakonom o visokom obrazovanju.	/	/	/
Prvi izbor	Obavezni: 1. Pristupno predavanje iz oblasti za koju se bira, pozitivno ocenjeno od strane visokoškolske ustanove.	Saopštena dva rada na naučnom ili stručnom skupu (kategorije M31-M34 i M61-M64).	Kriterijumi koji se odnose samo na oblast Arhitektura: Objavljen jedan rad iz kategorije M21, M22 i M23 iz naučne oblasti za koju se bira ili	- U poslednjih pet godina najmanje jedan rad objavljen u časopisu koji izdaje Univerzitet u Nišu ili fakultet Univerziteta u Nišu ili sa SCI liste,

	<p>2. Pozitivna ocena pedagoškog rada u studentskim anketama tokom celokupnog prethodnog izbornog perioda (ako ga je bilo).</p> <p>3. Objavljen jedan rad iz kategorije M21, M22 ili M23 iz naučne oblasti za koju se bira.</p>		<p>ostvaren jedan rezultat iz oblasti izvedenih stručno/umetničkih dela.</p>	<p>u kojem je prvopotpisani autor; * u poslednjih pet godina najmanje jedan rad objavljen u časopisima: M21-M23 sa petogodišnjim impakt faktorom većim od 0.49 prema Tomson Rojters listi ili sa SCI liste, u kojem je prvopotpisani autor, pri čemu rad u časopisima iz navedenih kategorija i liste, kandidat može zameniti registrovanim patentom ili sa dva rada u časopisima sa SCIE liste u kojima je kandidat bar u jednom radu prvopotpisani autor; - Najmanje jedno izlaganje na međunarodnom ili domaćem naučnom skupu.</p>
<p>Svaki sledeći izbor</p>	<p>Obavezni:</p> <p>1. Iskustvo u pedagoškom radu sa studentima.</p> <p>2. Pozitivna ocena pedagoškog rada dobijena u studentskim anketama tokom celokupnog proteklog izbornog perioda.</p> <p>3. Objavljen jedan rad iz kategorije M21, M22 ili M23 u periodu od poslednjeg izbora iz naučne oblasti za koju se bira.</p>	<p>Saopštena dva rada na naučnom ili stručnom skupu (kategorije M31-M34 i M61-M64).</p>	<p>Kriterijumi koji se odnose samo na oblast Arhitektura: Objavljen jedan rad iz kategorije M21, M22 i M23 iz naučne oblasti za koju se bira ili ostvaren jedan rezultat iz oblasti izvedenih stručno/umetničkih dela.</p>	<p>/</p>

Zvanje – vanredni profesor	Minimalni uslovi	Beograd	Novi Sad	Niš
Opšti uslovi	Ispunjeni uslovi za izbor u docenta	/	/	/
Prvi izbor	<p>1. Iskustvo u pedagoškom radu sa studentima, odnosno, od strane visokoškolske ustanove, pozitivno ocenjeno pristupno predavanje iz oblasti za koju se bira, ukoliko nema pedagoško iskustvo.</p> <p>2. Pozitivna ocena pedagoškog rada (ako ga je bilo) dobijena u studentskim anketama tokom celokupnog proteklog izbornog perioda.</p> <p>3. Objavljena dva rada iz kategorije M21, M22 ili M23 od izbora u prethodno zvanje iz naučne oblasti za koju se bira.</p> <p>4. Originalno stručno ostvarenje ili rukovođenje ili učešće u projektu.</p> <p>5. Odobren udžbenik za užu oblast za koju se bira, monografija, praktikum ili zbirka zadataka (sa ISBN brojem)</p>	<p>- Saopštena tri rada na međunarodnim ili domaćim naučnim skupovima (kategorije M31-M34 i M61-M64) od izbora u prethodno zvanje iz naučne oblasti za koju se bira.</p>	<p>Kriterijumi koji se odnose samo na oblast Arhitektura: Objavljena dva rada iz kategorije M21, M22 i M23, iz naučne oblasti za koju se bira, tako da na najmanje jednom radu mora biti prvi autor ili ostvarena dva rezultata iz oblasti izvedenih stručno/umetničkih dela.</p>	<p>Objavljen univerzitetski udžbenik za predmet iz studijskog programa fakulteta, odnosno univerziteta ili naučna monografija (sa ISBN brojem) iz uže naučne oblasti za koju se bira, u periodu od izbora u prethodno zvanje,</p> <p>- U poslednjih pet godina najmanje jedan rad objavljen u časopisu koji izdaje Univerzitet u Nišu ili fakultet Univerziteta u Nišu ili sa SCI liste, u kojem je prvopotpisani autor rada,</p> <p>* Od izbora u prethodno zvanje najmanje dva rada objavljena u časopisima kategorije M21-M23 sa petogodišnjim impakt faktorom većim od 0.49 prema citatnoj bazi Journal Citation Report, ili sa SCI liste, u kojima je prvopotpisani autor, pri čemu radovi mogu biti iz različitih kategorija ili listi; jedan rad u časopisima iz navedenih kategorija i liste, kandidat može zameniti registrovanim patentom ili sa dva rada u časopisima</p>

				sa SCIE liste u kojima je kandidat bar u jednom radu prvopotpisani autor ili sa dva rada u časopisima sa SCIE liste u kojima je kandidat koautor, a doktor nauka koji je odbranio doktorsku disertaciju pod mentorstvom kandidata je bar u jednom radu prvopotpisani autor, - najmanje tri izlaganja na međunarodnim ili domaćim naučnim skupovima.
Svaki sledeći izbor	1. Iskustvo u pedagoškom radu sa studentima. 2. Pozitivna ocena pedagoškog rada dobijena u studentskim anketama tokom celokupnog proteklog izbornog perioda. 3. Objavljen jedan rad iz kategorije M21, M22 ili M23 u periodu od poslednjeg izbora iz naučne oblasti za koju se bira.	- Saopštena tri rada na međunarodnim ili domaćim naučnim skupovima (kategorije M31-M34 i M61-M64) od izbora u prethodno zvanje iz naučne oblasti za koju se bira.	Kriterijumi koji se odnose samo na oblast Arhitektura: Objavljena dva rada iz kategorije M21, M22 i M23, iz naučne oblasti za koju se bira, tako da na najmanje jednom radu mora biti prvi autor ili ostvarena dva rezultata iz oblasti izvedenih stručno/umetničkih dela.	/

Zvanje – redovni profesor	Minimalni uslovi	Beograd	Novi Sad	Niš
Opšti uslovi	Ispunjeni uslovi za vanrednog profesora	/	/	/
Izbor	1. Iskustvo u pedagoškom radu sa studentima.	Saopšteno 5 radova na međunarodnim ili domaćim	Objavljena tri rada iz kategorije M21, M22 ili M23 iz naučne oblasti	- Objavljen osnovni udžbenik za predmet iz studijskog programa fakulteta

	<p>2. Pozitivna ocena pedagoškog rada u studentskim anketama tokom celokupnog proteklog izbornog perioda.</p> <p>3. Objavljena dva rada iz kategorije M21, M22 ili M23 od izbora u prethodno zvanje iz naučne oblasti za koju se bira.</p> <p>4. Citiranost od 10 hetero citata.</p> <p>5. Jedno plenarno predavanje na međunarodnom ili domaćem naučnom skupu ili dva saopštenja na međunarodnom ili domaćem naučnom skupu.</p> <p>6. Knjiga iz relevantne oblasti, odobren udžbenik za užu oblast za koju se bira, poglavlje u odobrenom udžbeniku za užu oblast za koju se bira ili prevod inostranog udžbenika odobrenog za užu oblast za koju se bira, objavljeni u periodu od izbora u nastavničko zvanje.</p> <p>7. Rezultati u razvoju naučnonastavnog podmlatka na fakultetu.</p> <p>8. Učešće u komisiji za odbranu tri završna rada na specijalističkim, odnosno master akademskim studijama</p>	<p>skupovima (kategorije M31-M34 i M61-M64) od kojih jedan mora da bude plenarno predavanje ili predavanje po pozivu na međunarodnom ili domaćem naučnom skupu od izbora u prethodno zvanje iz naučne oblasti za koju se bira.</p>	<p>za koju se bira. Od 1.10.2018. godine kandidat mora najmanje na jednom radu biti prvi autor ili korespondent i najmanje jedan rad mora biti iz kategorije M21 ili M22.</p> <p>Kriterijumi koji se odnose samo na oblast Arhitektura: Objavljena tri rada iz kategorije M21, M22 i M23, iz naučne oblasti za koju se bira, tako da na najmanje jednom radu mora biti prvi autor ili korespondent i najmanje jedan rad mora biti iz kategorije M21 ili M22 ili ostvarena tri rezultata iz oblasti izvedenih stručno/umetničkih dela.</p>	<p>odnosno univerziteta ili naučna monografija (sa ISBN brojem) iz uže naučne oblasti za koju se bira, u periodu od izbora u prethodno zvanje, ili od izbora u zvanje docent najmanje dve publikacije iz kategorije udžbenik ili monografija iz uže naučne oblasti za koju se bira pri čemu najmanje jedna mora biti osnovni udžbenik ili monografija, - U poslednjih pet godina najmanje jedan rad objavljen u časopisu koji izdaje Univerzitet u Nišu ili fakultet Univerziteta u Nišu ili sa SCI liste, u kojem je prvopotpisani autor.</p> <p>* Od izbora u prethodno zvanje najmanje dva rada objavljena u časopisima kategorije M21-M23 sa petogodišnjim impakt faktorom većim od 0.49 prema citatnoj bazi Journal Citation Report, ili sa SCI liste, u kojima je prvopotpisani autor, pri čemu radovi mogu biti iz različitih kategorija ili listi; jedan rad u časopisima iz navedenih kategorija i liste, kandidat može zameniti registrovanim patentom ili sa dva rada u časopisima</p>
--	---	--	--	---

				<p>sa SCIE liste u kojima je kandidat bar u jednom radu prvopotpisani autor ili sa dva rada u časopisima sa SCIE liste u kojima je kandidat koautor, a doktor nauka koji je odbranio doktorsku disertaciju pod mentorstvom kandidata je bar u jednom radu prvopotpisani autor,</p> <p>- Najmanje šest izlaganja na međunarodnim ili domaćim naučnim skupovima,</p>
--	--	--	--	---

3. Polje medicinskih nauka

Zvanje - docent	Minimalni uslovi	Beograd	Novi Sad	Niš
Opšti uslovi	Naučni naziv doktora nauka za naučnu oblast za koju se bira, stečen na akreditovanom univerzitetu i akreditovanom studijskom programu u zemlji ili diploma doktora nauka stečena u inostranstvu, priznata u skladu sa Zakonom o visokom obrazovanju.	/	/	/
Prvi izbor	Obavezni: 1. Pristupno predavanje iz oblasti za koju se bira, pozitivno ocenjeno od strane	- Objavljen jedan rad iz kategorije M21, M22 ili M23 iz naučne oblasti za koju se bira, sa kumulativnim	- Objavljen jedan rad iz kategorije M21, M22 ili M23 iz naučne oblasti za koju se bira. Od 1.10.2018. godine	- U poslednjih pet godina najmanje jedan rad objavljen u časopisu koji izdaje Univerzitet u Nišu ili fakultet

	<p>visokoškolske ustanove.</p> <p>2. Pozitivna ocena pedagoškog rada u studentskim anketama tokom celokupnog prethodnog izbornog perioda (ako ga je bilo).</p> <p>3. Objavljen jedan rad iz kategorije M21, M22 ili M23 iz naučne oblasti za koju se bira.</p>	<p>impact faktorom najmanje jedan .</p>	<p>kandidat mora na tom radu biti prvi autor ili korespondent.</p>	<p>Univerziteta u Nišu ili sa SCI liste, u kojem je prvopotpisani autor.</p> <p>* U poslednjih pet godina najmanje jedan rad objavljen u časopisu kategorije M21-M23 sa petogodišnjim impact faktorom većim od 0.49 prema Tomson Rojters listi, ili sa SCI liste, u kojem je prvopotpisani autor, pri čemu rad u časopisima iz navedenih kategorija i liste, kandidat može zameniti sa dva rada u časopisima sa SCIE liste u kojima je bar u jednom prvopotpisani autor.</p> <p>- Najmanje jedno izlaganje na međunarodnom ili domaćem naučnom skupu.</p>
<p>Svaki sledeći izbor</p>	<p>Obavezni:</p> <p>1. Iskustvo u pedagoškom radu sa studentima.</p> <p>2. Pozitivna ocena pedagoškog rada dobijena u studentskim anketama tokom celokupnog proteklog izbornog perioda.</p> <p>3. Objavljen jedan rad iz kategorije M21, M22 ili M23 u periodu od poslednjeg izbora iz naučne oblasti za koju se bira.</p>	<p>- Objavljen jedan rad iz kategorije M21, M22 ili M23 iz naučne oblasti za koju se bira, sa kumulativnim impact faktorom najmanje jedan .</p>	<p>- Objavljen jedan rad iz kategorije M21, M22 ili M23 iz naučne oblasti za koju se bira. Od 1.10.2018. godine kandidat mora na tom radu biti prvi autor ili korespondent.</p>	

Zvanje – vanredni profesor	Minimalni uslovi	Beograd	Novi Sad	Niš
Opšti uslovi	Ispunjeni uslovi za izbor u docenta	/	/	/
Prvi izbor	<p>1. Iskustvo u pedagoškom radu sa studentima, odnosno, od strane visokoškolske ustanove, pozitivno ocenjeno pristupno predavanje iz oblasti za koju se bira, ukoliko nema pedagoško iskustvo.</p> <p>2. Pozitivna ocena pedagoškog rada (ako ga je bilo) dobijena u studentskim anketama tokom celokupnog proteklog izbornog perioda.</p> <p>3. Objavljena dva rada iz kategorije M21, M22 ili M23 od izbora u prethodno zvanje iz naučne oblasti za koju se bira.</p> <p>4. Originalno stručno ostvarenje ili rukovođenje ili učešće u projektu.</p> <p>5. Odobren udžbenik za užu oblast za koju se bira, monografija, praktikum ili zbirka zadataka (sa ISBN brojem)</p>	<p>- Saopštena tri rada na međunarodnim ili domaćim naučnim skupovima (kategorije M31-M34 i M61-M64).</p> <p>Objavljena tri rada iz kategorije M21, M22 ili M23 od prvog izbora u zvanje docenta iz naučne oblasti za koju se bira, od kojih najmanje dva u prethodnom izbornom periodu (kandidat treba da bude najmanje u jednom radu prvi autor ili nosilac rada), sa kumulativnim impakt faktorom najmanje dva.</p> <p>- Mentor najmanje dva završna rada.</p> <p>- Učešće u najmanje jednoj komisiji za odbranu rada na poslediplomskim studijama ili u komisiji za odbranu doktorske disertacije.</p>		<p>- Rukovođenje najmanje u dva diplomska ili naučnoistraživačka rada studenata,</p> <p>- U poslednjih pet godina najmanje jedan rad objavljen u časopisu koji izdaje Univerzitet u Nišu ili fakultet Univerziteta u Nišu ili sa SCI liste, u kojem je prvopotpisani autor rada.</p> <p>* Od izbora u prethodno zvanje najmanje dva rada objavljena u časopisima kategorije M21-M23 sa petogodišnjim impakt faktorom većim od 0.49 prema citatnoj bazi Journal Citation Report, ili sa SCI liste, u kojima je prvopotpisani autor, pri čemu radovi mogu biti iz različitih kategorija ili listi; jedan rad u časopisima iz navedenih kategorija i liste, kandidat može zameniti sa dva rada u časopisima sa SCIE liste u kojima je bar u jednom prvopotpisani autor, ili sa dva rada u časopisima sa SCIE liste u kojima je kandidat koautor, a doktor nauka koji je</p>

				odbranio doktorsku disertaciju pod mentorstvom kandidata je bar u jednom radu prvopotpisani autor, - Najmanje pet izlaganja na međunarodnim ili domaćim naučnim skupovima, od kojih najmanje dva od poslednjeg izbora.
Svaki sledeći izbor	1. Iskustvo u pedagoškom radu sa studentima. 2. Pozitivna ocena pedagoškog rada dobijena u studentskim anketama tokom celokupnog proteklog izbornog perioda. 3. Objavljen jedan rad iz kategorije M21, M22 ili M23 u periodu od poslednjeg izbora iz naučne oblasti za koju se bira.	Saopštena tri rada na međunarodnim ili domaćim naučnim skupovima (kategorije M31-M34 i M61-M64) u periodu od poslednjeg izbora. - Mentor najmanje jednog završnog rada . - Učešće u najmanje jednoj komisiji za odbranu rada na poslediplomskim studijama ili u komisiji za odbranu doktorske disertacije.	Objavljena dva rada iz kategorije M21, M22 ili M23 iz naučne oblasti za koju se bira. Od 1.10.2018. godine kandidat mora najmanje na jednom radu biti prvi autor ili korespondent.	- U periodu od poslednjeg izbora objavljena dva rada iz kategorije M21, M22 ili M23 iz uže naučne oblasti za koju se bira u zvanje.

Zvanje – redovni profesor	Minimalni uslovi	Beograd	Novi Sad	Niš
Opšti uslovi	Ispunjeni uslovi za vanrednog profesora	/	/	/
Izbor	1. Iskustvo u pedagoškom radu sa studentima. 2. Pozitivna ocena pedagoškog rada u studentskim anketama tokom	- Objavljeno šest radova iz kategorije M21, M22 ili M23 od prvog izbora u nastavno zvanje iz naučne oblasti za koju se	- Objavljena tri rada iz kategorije M21, M22 ili M23 iz naučne oblasti za koju se bira. Od 1.10.2018. godine kandidat mora	- Rukovođenje izradom bar jedne doktorske disertacije ili članstvo u najmanje dve komisije za ocenu i odbranu doktorske

	<p>celokupnog proteklog izbornog perioda.</p> <p>3. Objavljena dva rada iz kategorije M21, M22 ili M23 od izbora u prethodno zvanje iz naučne oblasti za koju se bira.</p> <p>4. Citiranost od 10 hetero citata.</p> <p>5. Jedno plenarno predavanje na međunarodnom ili domaćem naučnom skupu ili dva saopštenja na međunarodnom ili domaćem naučnom skupu.</p> <p>6. Knjiga iz relevantne oblasti, odobren udžbenik za užu oblast za koju se bira, poglavlje u odobrenom udžbeniku za užu oblast za koju se bira ili prevod inostranog udžbenika odobrenog za užu oblast za koju se bira, objavljeni u periodu od izbora u nastavničko zvanje.</p> <p>7. Rezultati u razvoju naučnonastavnog podmlatka na fakultetu.</p> <p>8. Učešće u komisiji za odbranu tri završna rada na specijalističkim, odnosno master akademskim studijama.</p>	<p>bira, od kojih najmanje tri u prethodnom izbornom period (kandidat treba da bude najmanje u dva rada prvi autor ili nosilac rada), sa kumulativnim impakt faktorom najmanje četiri.</p> <p>- Saopšteno pet naučnih radova na međunarodnim ili domaćim naučnim skupovima, od kojih jedan mora da bude plenarno predavanje na međunarodnom ili domaćem naučnom skupu (kategorije M31-M34 i M61-M64) ili predavanje po pozivu</p> <p>- Mentorstvo u izradi najmanje jedne doktorske disertacije</p>	<p>najmanje na jednom radu biti prvi autor ili korespodent.</p>	<p>disertacije.</p> <p>- U poslednjih pet godina najmanje jedan rad objavljen u časopisu koji izdaje Univerzitet u Nišu ili fakultet Univerziteta u Nišu ili sa SCI liste, u kojem je prvopotpisani autor.</p> <p>* Od izbora u prethodno zvanje najmanje dva rada objavljena u časopisima kategorije M21-M23 sa petogodišnjim impakt faktorom većim od 0.49 prema citatnoj bazi Journal Citation Report, ili sa SCI liste, u kojima je prvopotpisani autor, pri čemu radovi mogu biti iz različitih kategorija ili listi; jedan rad u časopisima iz navedenih kategorija i liste, kandidat može zameniti sa dva rada u časopisima sa SCIE liste u kojima je bar u jednom prvopotpisani autor, ili sa dva rada u časopisima sa SCIE liste u kojima je kandidat koautor, a doktor nauka koji je odbranio doktorsku disertaciju pod mentorstvom kandidata je bar u jednom radu prvopotpisani autor,</p> <p>- Najmanje deset izlaganja na međunarodnim ili domaćim naučnim</p>
--	--	--	---	---

				skupovima, od kojih najmanje tri od poslednjeg izbora,
--	--	--	--	--

4. Polje društveno-humanističkih nauka

Zvanje - docent	Minimalni uslovi	Beograd	Novi Sad	Niš
Opšti uslovi	Naučni naziv doktora nauka za naučnu oblast za koju se bira, stečen na akreditovanom univerzitetu i akreditovanom studijskom programu u zemlji ili diploma doktora nauka stečena u inostranstvu, priznata u skladu sa Zakonom o visokom obrazovanju.			
Prvi izbor	Obavezni: 1. Pristupno predavanje iz oblasti za koju se bira, pozitivno ocenjeno od strane visokoškolske ustanove. 2. Pozitivna ocena pedagoškog rada u studentskim anketama tokom celokupnog proteklog izbornog perioda (ako ga je bilo). 3. Objavljen jedan rad iz kategorije M20 ili tri rada iz kategorije M51 iz naučne oblasti za koju se bira	- Saopšten jedan rad na naučnom skupu, objavljen u celini (M31, M33, M61, M63).	* Objavljen jedan rad iz kategorije M21, M22, M23 ili M24 iz naučne oblasti za koju se bira. Od 1.10.2018. godine kandidat mora na tom radu biti prvi autor ili korespondent. Kriterijumi koji se odnose samo na oblasti Istorija i Pravo: Objavljen jedan rad iz kategorije M21, M22, M23 ili M24, ili tri rada iz kategorije M51 iz naučne oblasti za koju se bira. Od 1.10.2018. godine	- U poslednjih pet godina najmanje jedan rad objavljen u časopisu koji izdaje Univerzitet u Nišu ili fakultet Univerziteta u Nišu ili sa SCI liste, u kojem je prvotpisani autor. * U poslednjih pet godina najmanje jedan rad, objavljen u časopisu kategorije M21-M23 sa petogodišnjim impakt faktorom većim od 0.49 prema Tomson Rojters listi, ili sa SSCI liste, ili sa SCI liste, u kojem je prvotpisani autor,

			kandidat mora najmanje na jednom radu biti prvi autor ili korespondent.	pri čemu rad u časopisima navedenih kategorija i listi, kandidat može zameniti sa dva rada u časopisima koji se izdaju na engleskom, francuskom, nemačkom ili ruskom jeziku, u kojima je bar u jednom radu prvopotpisani autor. - Najmanje jedno izlaganje na međunarodnom ili domaćem naučnom skupu.
Svaki sledeći izbor	Obavezni: 1. Iskustvo u pedagoškom radu sa studentima. 2. Pozitivna ocena pedagoškog rada u studentskim anketama tokom celokupnog proteklog izbornog perioda. 3. Objavljen jedan rad iz kategorije M20 ili tri rada iz kategorije M51 iz naučne oblasti za koju se bira			

Zvanje – vanredni profesor	Minimalni uslovi	Beograd	Novi Sad	Niš
Opšti uslovi	Ispunjeni uslovi za izbor u docenta	/	/	/
Prvi izbor	1. Iskustvo u pedagoškom radu sa studentima, odnosno, od strane visokoškolske ustanove, pozitivno ocenjeno pristupno	- Jedan rad sa međunarodnog naučnog skupa objavljen u celini kategorije M31 ili M33. - Jedan rad sa	Objavljena dva rada iz kategorije M21, M22, M23 ili M24 iz naučne oblasti za koju se bira. Od 1.10.2018. godine	- U poslednjih pet godina najmanje jedan rad objavljen u časopisu koji izdaje Univerzitet u Nišu ili fakultet Univerziteta

	<p>predavanje iz oblasti za koju se bira, ukoliko nema pedagoško iskustvo.</p> <p>2. Pozitivna ocena pedagoškog rada u studentskim anketama tokom celokupnog proteklog izbornog perioda (ako ga je bilo).</p> <p>3. Objavljena dva rada iz kategorije M20 ili pet radova iz kategorije M51 od izbora u prethodno zvanje iz naučne oblasti za koju se bira. Ako je jedan rad objavljen u časopisu iz kategorije M21, M22 ili M23, neće se tražiti, kao minimalni, drugi uslovi iz tačke 3.</p> <p>4. Originalno stručno ostvarenje ili rukovođenje ili učešće u projektu.</p> <p>5. Odobren univerzitetski udžbenik za predmet iz studijskog programa fakulteta, odnosno univerziteta ili naučna monografija (sa ISBN brojem) iz naučne oblasti za koju se bira, u periodu od izbora u prethodno zvanje.</p>	<p>naučnog skupa nacionalnog značaja objavljen u celini kategorije M61 ili M63.</p>	<p>jedan rad mora biti iz kategorija M21, M22 ili M23 i kandidat mora najmanje na jednom radu biti prvi autor ili korespondent.</p> <p>Kriterijumi koji se odnose samo na oblasti Istorija i Pravo:</p> <p>Objavljena dva rada iz kategorije M21, M22, M23 ili M24, od kojih svaki može da bude zamenjen sa tri rada iz kategorije M51 iz naučne oblasti za koju se bira. Od 1.10.2018. godine samo jedan rad može biti zamenjen sa tri rada iz kategorije M51 i kandidat mora najmanje na jednom radu biti prvi autor ili korespondent.</p>	<p>u Nišu ili sa SCI liste, u kojem je prvopotpisani autor,</p> <p>* Od izbora u prethodno zvanje najmanje dva rada objavljena u časopisima kategorije M21-M23 sa petogodišnjim impakt faktorom većim od 0.49 prema citatnoj bazi Journal Citation Report, ili sa SSCI liste, ili sa SCI liste, u kojima je prvopotpisani autor, pri čemu radovi mogu biti iz različitih kategorija ili listi; jedan rad u časopisima iz navedenih kategorija i listi kandidat može zameniti sa dva rada u časopisima koji se izdaju na engleskom, francuskom, nemačkom ili ruskom jeziku, u kojima je bar u jednom radu prvopotpisani autor, ili sa dva rada u časopisima sa SCIE liste u kojima je kandidat koautor, a doktor nauka koji je odbranio doktorску disertaciju pod mentorstvom kandidata je bar u jednom radu prvopotpisani autor,</p> <p>- Najmanje četiri izlaganja na međunarodnim ili domaćim naučnim skupovima.</p>
--	---	---	---	---

Svaki sledeći izbor	<p>1. Iskustvo u pedagoškom radu sa studentima.</p> <p>2. Pozitivna ocena pedagoškog rada u studentskim anketama tokom celokupnog proteklog izbornog perioda.</p> <p>3. Objavljen jedan rad iz kategorije M20 ili četiri rada iz kategorije M51 u periodu od poslednjeg izbora iz naučne oblasti za koju se bira</p>	<p>- Jedan rad sa međunarodnog naučnog skupa objavljen u celini kategorije M31 ili M33.</p> <p>- Jedan rad sa naučnog skupa nacionalnog značaja objavljen u celini kategorije M61 ili M63.</p>	<p>- Objavljena dva rada iz kategorije M21, M22, M23 ili M24 iz naučne oblasti za koju se bira. Kriterijumi koji se odnose samo na oblasti Istorija i Pravo: Objavljena dva rada iz kategorije M21, M22, M23 ili M24, od kojih svaki može da bude zamenjen sa tri rada iz kategorije M51 iz naučne oblasti za koju se bira.</p>	<p>- U periodu od poslednjeg izbora objavljena dva rada iz kategorije M14, M21, M22, M23, M24 ili M51 iz uže naučne oblasti za koju se bira u zvanje.</p>
---------------------	--	--	--	---

Zvanje – redovni profesor	Minimalni uslovi	Beograd	Novi Sad (društvene nauke)	Niš
Opšti uslovi	Ispunjeni uslovi za vanrednog profesora	/	/	/
Izbor	<p>1. Iskustvo u pedagoškom radu sa studentima.</p> <p>2. Pozitivna ocena pedagoškog rada u studentskim anketama tokom celokupnog proteklog izbornog perioda.</p> <p>3. Objavljen jedan rad iz kategorije M21, M22 ili M23 od izbora u prethodno zvanje iz naučne oblasti za koju se bira.</p> <p>4. Objavljen jedan rad iz kategorije M24 od izbora u prethodno zvanje iz naučne oblasti za koju se bira. Dodatno ispunjen</p>	<p>- Dva rada sa međunarodnog naučnog skupa objavljena u celini kategorije M31 ili M33.</p> <p>- Dva rada sa naučnog skupa nacionalnog značaja objavljena u celini kategorije M61 ili M63.</p>	/	<p>- Rukovođenje bar jednom doktorskom disertacijom ili članstvo u najmanje dve komisije za odbranu doktorske disertacije,</p> <p>- U poslednjih pet godina najmanje jedan rad objavljen u časopisu koji izdaje Univerzitet u Nišu ili fakultet Univerziteta u Nišu ili sa SCI liste, u kojem je prvopotpisani autor.</p> <p>- Od izbora u prethodno zvanje najmanje dva rada objavljena u časopisima kategorije M21-M23 sa</p>

	<p>uslov iz kategorije M21, M22 ili M23 može, jedan za jedan, zameniti uslov iz kategorije M24, a dodatno ispunjen uslov iz kategorije M21, M22 ili M23 može zameniti pet radova iz kategorije M51.</p> <p>5. Objavljenih pet radova iz kategorije M51 u periodu od izbora u prethodno zvanje iz naučne oblasti za koju se bira. Dodatno ispunjen uslov iz kategorije M24 može, jedan za jedan, zameniti uslov iz kategorije M51.</p> <p>6. Citiranost od 10 hetero citata.</p> <p>7. Jedno plenarno predavanje na međunarodnom ili domaćem naučnom skupu ili dva saopštenja na međunarodnom ili domaćem naučnom skupu.</p> <p>8. Odobren univerzitetski udžbenik za predmet iz studijskog programa fakulteta, odnosno univerziteta, ili naučna monografija (sa ISBN brojem) iz naučne oblasti za koju se bira, u periodu od izbora u prethodno zvanje.</p> <p>9. Rezultati u razvoju naučnonastavnog podmlatka na fakultetu.</p>			<p>petogodišnjim impakt faktorom većim od 0.49 prema citatnoj bazi Journal Citation Report, ili sa SSCI liste, ili sa SCI liste, u kojima je prvopotpisani autor, pri čemu radovi mogu biti iz različitih kategorija ili listi; jedan rad u časopisima iz navedenih kategorija i listi kandidat može zameniti sa dva rada u časopisima koji se izdaju na engleskom, francuskom, nemačkom ili ruskom jeziku, u kojima je kandidat bar u jednom radu prvopotpisani autor ili sa dva rada u časopisima sa SCIE liste u kojima je kandidat koautor, a doktor nauka koji je odbranio doktorsku disertaciju pod mentorstvom kandidata je bar u jednom radu prvopotpisani autor,</p> <p>- Najmanje šest izlaganja na međunarodnim ili domaćim naučnim skupovima,</p>
--	---	--	--	--

	10. Učešće u komisiji za odbranu tri završna rada na specijalističkim, odnosno master akademskim studijama.			
--	---	--	--	--

Prilog 2. Pregled izbora u zvanja prema fakultetima

Univerzitet u Beogradu

Fakultet političkih nauka	Broj kandidata	Broj kandidata koji ispunjavaju uslove prema komisiji	Izabrana prethodno zaposlena osoba na fakultetu	Prigovori
Docent	1/2	1/1	DA/DA	NE/NE
Vanredni profesor	1/2	1/1	DA/DA	NE/DA ⁴⁸
Redovni profesor	1/1	1/1	DA/DA	NE/NE
Stomatološki fakultet	Broj kandidata	Broj kandidata koji ispunjavaju uslove prema komisiji	Izabrana prethodno zaposlena osoba na fakultetu	Prigovori
Docent	1/1	1/1	DA/DA	NE/NE
Vanredni profesor	1/1	1/1	DA/DA	NE/NE
Redovni profesor	1/1	1/1	DA/DA	NE/NE
Saobraćajni fakultet	Broj kandidata	Broj kandidata koji ispunjavaju uslove prema komisiji	Izabrana prethodno zaposlena osoba na fakultetu	Prigovori
Docent	1/1	1/1	DA/DA	NE/NE
Vanredni profesor	1/1	1/1	DA/DA	NE/NE
Redovni profesor	1/1	1/1	DA/DA	NE/NE
Biološki fakultet	Broj kandidata	Broj kandidata koji ispunjavaju uslove prema komisiji	Izabrana prethodno zaposlena osoba na fakultetu	Prigovori
Docent	1/1	1/1	DA/DA	NE/NE
Vanredni profesor	1/1	1/1	DA/DA	NE/NE
Redovni profesor	1/1	1/1	DA/DA	NE/NE

⁴⁸ Prigovor u pogledu nalaza komisije da se ne ispunjavaju uslovi za izbor.

Univerzitet u Novom Sadu

Filozofski fakultet	Broj kandidata	Broj kandidata koji ispunjavaju uslove prema komisiji	Izabrana prethodno zaposlena osoba na fakultetu	Prigovori
Docent	1/1	1/1	DA/DA	NE/NE
Vanredni profesor	1/1	1/1	DA/DA	NE/NE
Redovni profesor	1/1	1/1	DA/DA	NE/NE
Medicinski fakultet	Broj kandidata	Broj kandidata koji ispunjavaju uslove prema komisiji	Izabrana prethodno zaposlena osoba na fakultetu	Prigovori
Docent	1/1	1/1	DA/DA	NE/NE
Vanredni profesor	1/1	1/1	DA/DA	NE/NE
Redovni profesor	1/1	1/1	DA/DA	NE/NE
Tehnološki fakultet	Broj kandidata	Broj kandidata koji ispunjavaju uslove prema komisiji	Izabrana prethodno zaposlena osoba na fakultetu	Prigovori
Docent	/	/	/	/
Vanredni profesor	/	/	/	/
Redovni profesor	/	/	/	/
Prirodno-matematički fakultet	Broj kandidata	Broj kandidata koji ispunjavaju uslove prema komisiji	Izabrana prethodno zaposlena osoba na fakultetu	Prigovori
Docent	1/1	1/1	DA/DA	NE/NE
Vanredni profesor	1/1	1/1	DA/DA	NE/NE
Redovni profesor	1/1	1/1	DA/DA	NE/NE

Univerzitet u Nišu

Filozofski fakultet	Broj kandidata	Broj kandidata koji ispunjavaju uslove prema komisiji	Izabrana prethodno zaposlena osoba na fakultetu	Prigovori
Docent	1/1	1/1	DA/DA	NE/NE
Vanredni profesor	1/1	1/1	DA/DA	NE/NE
Redovni profesor	1/1	1/1	DA/DA	NE/NE
Medicinski fakultet	Broj kandidata	Broj kandidata koji ispunjavaju uslove prema komisiji	Izabrana prethodno zaposlena osoba na fakultetu	Prigovori
Docent	1/1	1/1	DA/DA	NE/NE
Vanredni profesor	1/1	1/1	DA/DA	DA ⁴⁹ /NE
Redovni profesor	1/1	1/1	DA/DA	NE/NE
Građevinsko-arhitektonski fakultet	Broj kandidata	Broj kandidata koji ispunjavaju uslove prema komisiji	Broj kandidata koji ispunjavaju uslove prema komisiji	Prigovori
Docent	1/1	1/1	DA/DA	NE/NE
Vanredni profesor	1/1	1/1	DA/DA	NE/NE
Redovni profesor	1/1	1/1	DA/DA	NE/NE
Prirodno-matematički fakultet	Broj kandidata	Broj kandidata koji ispunjavaju uslove prema komisiji	Broj kandidata koji ispunjavaju uslove prema komisiji	Prigovori
Docent	/	/	/	/
Vanredni profesor	/	/	/	/
Redovni profesor	/	/	/	/

⁴⁹ Kandidat prema odluci komisije izabran prvobitno u zvanje redovnog profesora. Nakon prigovora da ne ispunjava uslove za izbor u zvanje redovnog profesora, kandidat je reizabran u zvanje vanrednog profesora.

Boban Stojanović

Analiza normi i praksi napredovanja u zvanje na univerzitetima,
Beograd 2020

Izdavač:

Mreža akademske solidarnosti i angažovanosti (MASA)

Tehničko uređenje i štampa:

sr Diginet studio i štamparija, Zrenjanin

Grafički dizajn i prelom:

Milana Davidov

Tiraž:

10

ISBN 978-86-81918-00-5

Adresa Mreže akademske solidarnosti i angažovanosti (MASA):

Kraljice Natalije 45, Beograd

Web site: <https://akademska-masa.org/>

URL:

<https://akademska-masa.org/analiza-normi-i-praksi-napredovanja-u-zvanje-na-univerzitetima-u-republici-srbiji-boban-stojanovic/>

CIP - Katalogizacija u publikaciji
Narodna biblioteka Srbije, Beograd

378.4(497.11):001.31(02.034.2)

STOJANOVIĆ, Boban, 1989 –
Analiza normi i praksi napredovanja u zvanje na
univerzitetima, [Elektronski izvor] / Boban Stojanović. -
Beograd : Mreža akademske solidarnosti i angažovanosti
(MASA), 2020 ; (Zrenjanin : Diginet). - 1 elektronski optički
disk (CD-ROM) : tekst ; 65 str. ; 12 cm.

Sistemske zahteve : Nisu navedeni. – Naslov sa naslovnog
ekrana. - Tiraž 10. - Napomene i bibliografske reference
uz tekst.

ISBN 978-86-81918-00-5

a) Univerziteti b) Naučna zvanja c) Srbija

COBISS.SR-ID 26860809

ISBN 978-86-81918-00-5

9 788681 918005